DARBININKAS

Vol. LXXXII, Nr. 2 PERIODICALS 341 Highland Blvd. Kaina
Sausis - January 10, 1997 Penktadienis-Friday Postage paid at Brooklyn, N.Y. Brooklyn, N.Y. 11207 $1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- **Seimo dauguma patvirtino** naują valstybės biudžetą. Nors naujasis biudžetas iš esmės paremtas LDDP rengtu biudžetu, LDDP ir socialdemokratai balsavo prieš. Kitų metų biudžeto deficitas bus dar didesnis, negu siūlė ankstesnė Vyriausybė. Nebuvo pritarta siūlymams skirti 29 milijonus litų Šiaulių uosto rekonstrukcijai. Nors konservatoriai žadėjo, kad valdymo išlaidos bus mažinamos, jos dar padidėjo. Numatoma skirti papildomai lėšų mokslo ir kultūros darbuotojams. Mokslo darbuotojų, turinčių mokslinius laipsnius, atlyginimai pakils 40-50 procentų. Papildomai 40 milijonų litų Vyriausybė siūlo skirti skurstančių šeimų vaikams mokyklose maitinti. Vyriausybė, įgyvendindama šią programą, tikisi, kad daugiau vaikų lankys mokyklą.

- **Po rinkimų** viešosios nuomonės tyrimo kompanija "Baltijos tyrimai" atliko apklausą. Ji parodė, kad gyventojai po rinkimų ėmė labiau pasitikėti Lietuvos valdžia. Žmonių, pasitikinčių Vyriausybe, padidėjo nuo 25% iki 39%. Pasitikėjimas Seimu išaugo 17% - 39% jųo pasitiki, 45% nepasitiki. Net 74% pasitiki visuomenės informavimo priemonėmis.

- **Chodkevičių rūmuose** Vilniaus universiteto profesorei lietuvių kalbos specialistei Viktorijai Daujotytei-Pakerienei Prezidentas Algirdas Brazauskas įteikė Santarvės fondo premiją. Ankstesniais metais šis apdovanojimas buvo įteiktas poetui Justinui Marcinkevičiui ir Vilniaus arkikatedros bazilikos klebonui monsinjorui Kazimierui Vasiliauskui.

- **Vyriausybė pratęsė** investicinių čekių galiojimo laiką iki 1997 m. liepos pirmos dienos. Investiciniai čekiai būtų nustoję galioti sausio 1 d. Už čekius bus parduodamos nuomojamos gyvenamosios patalpos ir butai. Už juos taip pat bus galima išsipirkti žemės sklypus pagal Valstiečių ūkio įstatymą, sodo sklypelius bei namų valdų žemės sklypus. Nepanaudotų čekių dabar yra apie 7 procentus.

- **Bendrovė "Šiaulių tauras" ir Danijos firma "ITV International"** pasirašė sutartį, pagal kurią sausio mėnesį bus pagaminta 15 tūkst. naujų televizorių. Televizoriai vadinsis "Provision 20-21". 80% naujųjų televizorių bus skirta Europos rinkai, po 10% - Lietuvai ir Rytų šalims. Danijos firmos savininkas F. Ingeman sakė, kad televizoriai yra šiuolaikiškos išvaizdos ir paklausūs Europoje, kur jie parduodami po 170 JAV dolerių. Danai ketina nupirkti bendrovę "Šiaulių tauras" ir visą gamybą iš Danijos perkelti į Šiaulius.

- **Kauno kailių bendrovė "Vilkas"** pasirašė sutartį su Australijos valstybiniu banku. Bankas kredituos australiškų avikailių pirkimą 1.5 milijono dolerių sumai. Kailius tieks 8 Australijos skerdyklos bei prekybos bendrovės. Šiais metais "Vilkas" perdirbs apie 350 tūkstančių avikailių. Dabar "Vilkas" eksportuoja apie 70% pasiūtų kailinių. Pagrindinė rinka - Rusija ir kitos NVS šalys, kuriose šios prekės turi didžiulę paklausą.

PIRMOJO SKANDALO, SUSIJUSIO SU NAUJOSIOS VYRIAUSYBĖS NARIU, NETEKO ILGAI LAUKTI

Vytautas Rubavičius

Nespėjome pasidžiaugti ryžtingais naujojo premjero Gedimino Vagnoriaus pareiškimais, aiškiom nuostatom kovoti su kontrabanda (apie 40% benzino ir 70% alkoholinių gėrimų - kontrabanda), svarstėme galimybes dalimi nelegalaus biznio pinigų pagerinti pensininkų, jaunų šeimų, studentijos padėtį. Naujoji valdžia stebėtinai pakėlė lietuvių tautos, Lietuvos žmonių nuotaiką - atrodė, jog ateitis jau kiek prašviesėjo. Štai parodė dienraštyje "Respublika" gruodžio 23 paskelbti "Baltijos tyrimų" duomenys. Tvirtas buvo požiūris į visuomenės institucijas. Galima tikėti, galima netikėti konkrečiais skaičiais, tačiau tendencijos gana įtikinamos. Štai vyriausybe gruodžio mėnesį pasitiki 39% apklaustųjų. Prieaugis palyginti su lapkričio mėnesį atliktos apklausos duomenimis yra 14 procentų. Kadangi kol kas didelių darbų nenuveikta, tai šis optimizmas grindžiamas Vytauto Landsbergio ir Gedimino Vagnoriaus pasisakymais. Nepasitikinčių vyriausybe šiuo metu 43% (-20). Aiškiai nepasitikinčių sumažėjo penktadaliu. Tai rodo, jog nauja vyriausybė gavo didelį žmonių pasitikėjimą, palengvinantį pradinį darbo etapą. Labiausiai padaugėjo pasitikinčių Seimu. Jų dabar 39% (+17), o nepasitikinčių - 45% (-12). Didžiulis šių institucijų "atotrūkis" nuo kitų, kurios artimiau bendrauja su piliečiais. Štai policija pasitiki tik 21% (-3), o nepasitiki 73% (+5) žmonių, tad nepasitikinčių padaugėjo (kol kas nematyti realių darbų, vien pertvarkymai ir kalbos); mokesčių inspekcija pasitiki 16% (+3), o nepasitiki - 60% (+2), komerciniais bankais - 5% (+2), o nepasitiki 83% (-4) apklaustų žmonių. Žmonės nepasitiki konkrečiom institucijom, su kuriom jie bendrauja kasdien, ir yra linkę laukti "aukštesnio" proto malonės. Tas laukimo nuotaikas ypač stiprino laimėjusių konservatorių pasisakymai prieš korupciją, už "švarių rankų" politiką, realūs žingsniai aiškinantis Lietuvos jūros laivyno sunaikinimo užkulisius, bandymas patraukti baudžiamojon atsakomybėn buvusį premjerą Adolfą Šleževičių. Ir staiga pats jauniausias, pats protingiausias, pats perspektyviausias, Elvyros Kunevičienės palaimintas finansų ministras Rolandas Matiliauskas tapo dienraščių herojumi. Jau prieš skiriant šį vyrą ministru spaudoje buvo rašyta, jog tas, dirbdamas dabar bankrutuojančiame Kredito banke, pajutęs grėsmę "išsivedė" iš šio banko labai įtakingą firmą ir, matyt, už paslaugą buvo joje įdarbintas. Tačiau šis, vakariečių politikų akimis, nelabai gražus protingo jaunuolio žingsnis konservatorių vadovybei nepasirodė esąs nei nemoralus, nei bent jau įtartinas. 1993 m. R. Matiliauskas iš Kredito banko gavo 18 tūkst. JAV dolerių paskolą, už kurią turėjo mokėti tik 3% metinių palūkanų, o paprasti klientai - keliasdešimt kartų daugiau. O kiek tokių matiliauskų ir didesnių žuvų nardė tuo metu komerciniuose bankuose?! Kreditas turėjo būti grąžintas iki 1995 m. liepos 15 d., tačiau iki šiol nėra grąžintas. Paties ministro teigimu, 37 tūkst. litų jis grąžinęs, o kitus pinigus pagal susitarimą turi grąžinti verslininkas Genadijus Rapoportas, kuris bankui yra daug skolingas, tačiau šiuo metu negali vykdyti savo įsipareigojimų. Kokie gražūs finansininkų santykiai - nei bankrutuojantys, nei skolininkai, nei skolintojai jokių pretenzijų vienas kitam nereiškia. 18 tūkst. JAV dolerių kreditą, už kurį reikėjo mokėti taip pat tik 3% metinių palūkanų, paėmė ir ministro tėvas, dirbęs banko ūkvedžiu. Vėliau ta paskola perrašyta R. Matiliausko vardu. Ją reikia grąžinti iki 1998 m. liepos 15 dienos, o kadangi Kredito banko veikla sustabdyta, iškėlus bankroto bylą, tai nebereikia mokėti net simbolinių palūkanų. Galima tik graužti pirštus, kad per mažai tokiomis sąlygomis paimta - juk didesnę sumą net į banką padėjus galima šiek tiek uždirbti. Įdomu, kodėl mūsų valstybės interesų sergėtojai nekreipia dėmesio į tokią situaciją, kada už bankrutuojančių (ar bankrutavusių) bankų išduotus legvatinius kreditus, sustabdžius tų bankų veiklą, nebereikia mokėti palūkanų. O kodėl nebuvo patvirtintas nors koks palūkanų normatyvas, juk nukentėjo daug eilinių indėlininkų, kuriems tokie pat vargšai mokesčių mokėtojai moka kompensacijas? Į šį klausimą, matyt, nebus norinčių atsakyti.

(nukelta į 5 psl.)

ATŠAUKTASIS AMBASADORIUS ĮTARIA POTENCIALIŲ SAVO KONKURENTŲ KLASTĄ

Iš Lietuvos ambasadoriaus Ukrainoje pareigų atšauktasis Romualdas Ramoška neatmeta galimybės, jog apkaltinti jį klastojus dokumentus siekė kai kurie potencialūs verslo konkurentai. Taip diplomatas Eltos korespondentui komentavo pranešimus apie Lietuvos pareigūnus pasiekusį suklastotą ir ambasadoriaus parašu esą patvirtintą pažymėjimą, kuris buvo išduotas neegzistuojančios Lietuvos prekybos atstovybės Ukrainoje darbuotojui Edvinui Šiauliui.

Ambasadorius sakė nepažįstąs šio žmogaus, tuo pačiu jis neigė pasirašęs pažymėjimą. Jau grįžęs į Lietuvą, R. Ramoška nusamdė advokatą, kuriam pavyko rasti E. Šiaulį, patvirtinusį, jog pažymėjimą jis įsigijo už 300 JAV dolerių ir ketino ateityje išvykti dirbti į Ukrainą.

54 metų Kauno politechnikos instituto auklėtinis R. Ramoška sovietmečiu yra dirbęs Vilniaus šiltnamių kombinate, Vaisių ir daržovių ministerijoje bei Agrotiekimo komitete.

Ambasadoriaus Ukrainoje postą jis užėmė prieš tai trejus metus dirbęs vienu iš Pramonės ir prekybos ministerijos vadovų.

Šiuo metu Lietuvos ambasadoriaus Ukrainoje pareigas eina buvęs Seimo narys Vytautas Plečkaitis.

ELTA

Šiandien **DARBININKĄ** užsisakę, kitą savaitę turėsite namuose

TEL. (718) 827-1351

Sudarydami testamentus, nepamirškite geriausio draugo - "DARBININKO", kuris kiekvieną savaitę skelbia naujienas lietuvių namuose.

Kalėdinė eglutė Vilniaus senamiestyje. V. Kapočiaus nuotr.

Žiema. V. Kelero nuotr.

LATVIJA NEPANORO TARTIS SU KAIMYNAIS

"Paryžiuje derybos su latviais dėl oro erdvės virš Baltijos jūros nustatymo nepavyko", - sakė Susisiekimo ministerijos sekretorius Rimvydas Gradauskas. Jo vadovaujama Lietuvos oro transporto specialistų delegacija drauge su Latvijos, Estijos ir Rusijos atstovais dalyvavo tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) Europos ir Šiaurės Atlanto pasitarime oro kontrolės klausimais.

R. Gradausko teigimu, derybos dėl buvusios Sovietų Sąjungos skrydžių valdymo regiono (FIR) padalijimo vyksta jau penkeri metai. Anksčiau rytinės Baltijos jūros dalies oro erdvę Sovietų Sąjunga kontroliavo iš Rygos skrydžio valdymo centro, po to tas funkcijas perėmė Latvija. Tuo tarpu su tuo sutikti nenori ne tik Lietuva, bet taip pat ir Estija bei Rusija. Beje, Lietuva už savo lėktuvų skrydžių Baltijos jūroje kontrolę moka latviams.

Kaip teigia Susisiekimo ministerijos sekretorius R. Gradauskas, Latvijos atstovai šį oro erdvės padalijimą sieja su jūrų sienos tarp abiejų šalių nustatymu. Lietuvai tokia nuostata - nepriimtina. Beje, pernai vasarą Vilniuje vykusioje ICAO konferencijoje Lietuva buvo pateikusi pasiūlymą, kaip padalyti oro erdvę. Tokiam projektui pritarė Rusijos, Lenkijos, Švedijos, Suomijos bei ICAO atstovai. Deja, tada Latvija nesutiko su Lietuvos pasiūlyta oro erdvės riba.

SMULKŲJĮ VERSLĄ KETINAMA REMTI PER SPECIALŲ FONDĄ

Smulkusis verslas Lietuvoje bus remiamas per Smulkaus ir vidutinio verslo skatinimo fondą. Tai viena iš pagrindinių Smulkaus ir vidutinio verslo įstatymo projekto nuostatų. Įstatymo projektas yra orientuotas į Europos Sąjungos reikalavimus, jame nurodoma, kad smulkus ir vidutinis verslas turėtų būti remiamas specialiomis valstybės ir savivaldybių programomis. Joms įgyvendinti įstatyme ir numatytas šio verslo skatinimo fondo sukūrimas. Fondo lėšos sudaromos iš valstybės biudžeto asignavimų. Savo pinigais taip pat prisidės tarptautinės organizacijos ir fondai, Lietuvos ir užsienio juridiniai bei fiziniai asmenys.

ELTA

AR REIKIA UŽSIENIUI LIETUVIŠKŲ PRODUKTŲ?

Padėti Lietuvos žemdirbiams ir perdirbimo promonei realizuoti pagamintą produkciją pasaulio rinkose - toks įkurtos Lietuvos žemės ūkio užsienio prekybos agentūros (LŽŪUPA) tikslas.

Šios agentūros generalinis direktorius Zenonas Skibiniauskas Eltos korespondentui sakė, kad stengiamasi kuo greičiau sudaryti tokią informacinę struktūrą, kuri bet kada galėtų pateikti Lietuvos ūkininkams bei maisto perdirbimo žmonėms operatyvias ir išsamias žinias apie svarbiausius pokyčius pasaulio produktų rinkose.

Pasak Z. Skibiniausko, kai kurios lietuviškos žemės ūkio, maisto ir lengvosios pramonės prekės niekuo nenusileidžia gerokai brangesniems užsienietiškiems analogams. Jau ir užsienyje žinomi AB "Rokiškio sūriai", "Biržų pienas", kitų firmų gaminiai. Beje, Obeliuose išspaustas rapsų aliejus, Utenos alus pasiekė ir Jungtines Amerikos Valstijas. Į Rusiją išvežama apie pusę Lietuvoje pagaminto sviesto, nemažai kitų pieno produktų.

Lietuvoje didelis jautienos perteklius, visuose kombinatuose yra susikaupę apie 5 tūkstančius tonų jautienos skerdienos ir apie 4 mln. jautienos konservų indelių. Z. Skibiniauskas teigia, kad naujosios agentūros uždavinys - vykdyti kai kurias vietinės ir tarptautinės politikos funkcijas, steigti prekybos atstovybes. Numatoma analizuoti Lietuvos žemės ūkio ir maisto pramonės gamybos ir prekybos perspektyvas, teikti konsultacines paslaugas eksporto ir verslo klausimais.

ELTA

DIDĖJA "WESTERN UNION" PASLAUGOS LIETUVOJE

Jau treji metai, kai Lietuvos Taupomasis Bankas pradėjo siųsti grynųjų pinigų perlaidas per "Western Union". Kasmet siunčiamų pinigų kiekis padvigubėja. Šiais metais jau persiųsta daugiau kaip 4 milijonai JAV dolerių. Daugiausiai kompanijos paslaugomis naudojasi Lietuvos gyventojų giminaičiai ir šeimų nariai užsienyje. Pinigai gavėją pasiekia tą pačią dieną. Atsiimant pinigus tereikia turėti dokumentą su nuotrauka. Už pinigų siuntimą moka siuntėjas. Už 100 dolerių siuntimą reikia sumokėti 15 dolerių, už 1 tūkst. - 50 dolerių. **LA**

KOKIE BUVO 1996-ieji?

Kun. dr. **Kornelijus Bučmys**

Kai prieš 32 metus iš prof. S. Sužiedėlio ir prof. J. Brazaičio perėmiau "Darbininko" redagavimą, perėmiau ir jų įtvirtintas tradicijas. Viena iš tokių tradicijų - apžvelgti baigiamus metus: kiek išeivijos lietuviai reiškėsi įvairiose srityse, kad būtų pajusta, jog nesame nudžiūvusi šaka nuo tautos kamieno.

Tad ir šį kartą, palaikant tą daugelio metų tradiciją, vėl ryžtuosi parinkti įvykius ir momentus, atspindinčius mūsų veiklą.

Įvairios organizacijos ruošė suvažiavimus, judino kultūros ir politikos veiklą. Palaikant veikėjų ir kūrėjų entuziazmą, paskirta eilė premijų. Organizacijos ar pavieniai asmenys minėjo veiklos, amžiaus sukaktis. Su pagarba ir liūdesiu palydime ir mūsų mirusiuosius.

SUVAŽIAVIMAI

Kovo 30 d. Pasaulio Lietuvių Centre, Lemont, IL, įvyko Lietuvių Fondo 33-čias metinis suvažiavimas.

Kovo 30 d. Toronte, Prisikėlimo lietuvių parapijos patalpose įvyko Kanados lietuvių katalikų centro suvažiavimas.

Balandžio 21 d. Chicagoje įvyko Amerikos Lietuvių Generologijos draugijos suvažiavimas, skirtas Lietuvos bajorijai.

Balandžio 27-28 dienomis įvyko antrasis metinis JAV lietuvių kilmės karininkų suvažiavimas Bolling Air Force bazėje, Washington, DC.

Gegužės 4 d. Brooklyn, NY, Kultūros Židinyje vyko Tautos Fondo narių metinis suvažiavimas.

Gegužės 27 d. Putnam, CT, vyko Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos atstovų metinis suvažiavimas.

Birželio 2 d. Chicagoje įvyko Putnamo (Nekaltai Pradėtosios Marijos) seserų rėmėjų draugijos metinis suvažiavimas.

Liepos 14-21 dienomis Vasario 16 gimnazijoje, Vokietijoje, įvyko 43-oji Europos lietuvių studijų savaitė.

Liepos 21-28 dienomis Dainavoje, o rugpjūčio 11-17 dienomis Kennebunkporte, ME, vyko Ateitininkų Sendraugių stovyklos.

Rugpjūčio 4-11 dienomis Dainavoje JAV LB Švietimo taryba surengė mokytojų studijų savaitę.

Rugpjūčio 8-11 dienomis Brockton, MA, globojant Pirmajai kuopai, vyko Lietuvos Vyčių 83-čias seimas.

Rugpjūčio 30-rugsėjo 1 dienomis Chicagoje vyko 24-asis Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seimas.

Rugsėjo 5-8 dienomis Pasaulio Lietuvių Centre, Lemont, IL, įvyko Šviesos-Santaros suvažiavimas.

Rugsėjo 30 d. Toronte, Ont., Prisikėlimo lietuvių parapijos patalpose įvyko Kanados Lietuvių Katalikų Kunigų Vienybės metinis suvažiavimas.

Spalio 4-6 dienomis Resurrection Center patalpose, Woodstock, IL, vyko Akademinio Skautų Sąjūdžio studijų dienos.

Spalio 11-13 dienomis Toronte vyko Kanados Lietuvių Dienos.

Spalio 12 d. Toronte, Prisikėlimo lietuvių parapijos salėje, įvyko Kanados lietuvių mokytojų suvažiavimas.

Spalio 14-15 dienomis Putnam, CT, vyko Lietuvių Katalikų Kunigų Vienybės metinis seimas.

Spalio 18-20 dienomis Cleveland, OH, įvyko Balfo direktorių suvažiavimas.

Spalio 26 d. Lemont, IL, įvyko Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungos suvažiavimas.

Lapkričio 2 d. Chicagoje, IL, įvyko Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimas.

Lapkričio 2-3 dienomis Chicagoje vyko JAV LB tarybos metinė darbo sesija.

Lapkričio 8-10 dienomis Chicagos Jaunimo Centre ir Ateitininkų namuose, Lemont, IL, vyko "Ateities" studijinis savaitgalis.

Gruodžio 27-31 dienomis Melbourne vyko Australijos lietuvių dienos, kurios ruošiamos kas antri metai vis kitame didesniame lietuvių talkinyje.

PREMIJOS

Vasario 15 d. Vilniuje įvykusiose iškilmėse įteiktos nacionalinės premijos septyniems Lietuvos ir išeivijos kūrėjams. Tie du išeivijos kūrėjai - abu iš New Yorko. Tai prel. prof. Antanas Rubšys, pasižymėjęs Šv. Rašto vertimu ir knygomis apie Šventraštį, ir Jonas Mekas - poetas bei filmų kūrėjas ir režisierius.

Vasario 22 d. popiežius Jonas Paulius II dr. Petrą Kisielių pakėlė į Šv. Silvestro ordino riterius, o Marijai Remienei suteikė "Pro Ecclesia et Pontifice" ordiną.

Balandžio 23 d. Kaune, "Fujifilm" galerijoje baigėsi trečiasis tarptautinis fotografijos konkursas. Algiui Kemežiui, gyvenančiam Kanadoje, paskirtas auksinis žymuo "Gyvybės medis".

Gegužės 8 d. dr. Kazio Griniaus fondas, įvertindamas Antano Kučio ir Jono Daugėlos ilgametį žurnalistinį darbą, jiems paskyrė po $1000.

Birželio 9 d. Pasaulio Lietuvių Centre, Lemont, IL, Birutei Jasaitienei, JAV LB socialinių reikalų tarybos pirmininkei, įteikta Korp! Giedros premija: "Moteriai, pasižymėjusiai krikščioniškų idealų tarnyboje".

Birželio 19 d. Kaune, Vytauto Didžiojo Universiteto mokslo metų užbaigimo iškilmėse įteikti garbės doktoratai prel. prof. Antanui Rubšiui iš New Yorko ir dr. Antanui Razmai iš Chicagos.

Liepos pradžioje Telšiuose įvykusioje penktoje "Į Laisvę" fondo studijų savaitėje Daliui Stancikui (publicistikoje naudoja slapyvardį Egidijus Borkys) įteikta šio fondo 1996 metų 4000 litų premija, kurios mecenatas buvo dr. Juozas Kazickas iš New Yorko.

Rugsėjo 20 d. Brooklyn, NY, vysk. Pauliaus Baltakio, OFM, būstinėje, iš prel. dr. J. Prunskio fondo už pereitus metus balsų dauguma paskirta premija Lietuvoje leidžiamam žurnalui "Caritas", įvertinant jo įnašą lietuviškų ir katalikiškų idėjų skleidime. Vertinimo komisiją sudarė kun. dr. Leonardas Andriekus, OFM, Vida Jankauskienė ir kun. dr. Kornelijus Bučmys, OFM.

Rugsėjo 21 d. Chicagoje, Katalikų Federacijos apskrities konferencijoje Robertui Boris, Lietuvos Vyčių veikėjui iš Detroito, Pasaulio Lietuvių Katalikų Bendrija įteikė Lietuvio kataliko visuomenininko premiją. $1,000 premijos mecenatas - prel. dr. J. Prunskis.

Rugsėjo 28 d. New Britain, CT, Šv. Andriejaus lietuvių parapijos patalpose Amerikos Lietuvių Romos Katalikių Moterų Sąjunga 1996 metų pasižymėjusių lietuvių žymenis įteikė Onai Kelly ir jos dukrai Patricijai, kurios kaip "Gintaro" dainininkės tarp amerikiečių skleidžia lietuvių liaudies dainų grožį.

Spalio 13 d. JAV LB švietimo taryba, įvertindama švietimo darbą, pagerbė lietuvę mokytoją Stasę Vaišvilienę, švenčiančią 75 metų amžiaus sukaktį. Ji pedagoginį darbą puoselėja daugiau kaip 50 metų.

Lapkričio 3 d. Clevelando Lietuvių Namuose įteikta 40-oji Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos šių metų kultūros premija Kristinai Kuprevičiūtei, Lietuvių radijo valandėlės vakarinės laidos vedėjai.

Lapkričio 21 d. Lietuvių Rašytojų Draugijos premija paskirta Ichokui Merui ir Juliui Kelerui.

Gruodžio 8 d. Chicagoje, Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejus specialiame pokylyje pasižymėjusio metų žmogaus žymenį įteikė David Mackiewich, Standart Federal banko prezidentui.

Istorikui Jonui Dainauskui, įvertinant jo visuomeninę veiklą, "Alvudas" paskyrė $1,000 premiją. "Alvudo" pirmininkas yra dr. Jonas Adomavičius.

Muz. Vytauto Marijošiaus, Putnam, CT, prieš penkerius metus paskelbtą vienaveiksmių operų konkursą laimėjo kompozitorius Vidmantas Bartulis Lietuvoje. Jis sukūrė veikalą "Pamoka" pagal prancūzų rašytojo Eugene Ionesco to paties pavadinimo tekstą.

SUKAKTYS

Sausio 6 d. rašytojas Liudas Dovydėnas, Lenox, MA, atšventė 90 metų amžiaus sukaktį.

Sausio 11 d. kun. Rafaelis Šakalys, OFM, Kennebunkport, ME, atšventė amžiaus 70 metų sukaktį.

Sausio 27 d. Mykolas Abarius, Lietuvių Šaulių Sąjungos išeivijoje vadas, atšventė amžiaus 70 m. sukaktį.

Vasario 10 d. dr. Stasiui Antanui Bačkiui, Lietuvos diplomatijos patriarchui, sukako 90 metų amžiaus. Sukaktuvininkas, turėjęs įgalioto ministro rangą ir ėjęs Lietuvos diplomatijos vadovo pareigas, daugelį metų buvo Lietuvos atstovas Paryžiuje ir Washingtone.

Vasario 15 d. dail. Antanas Tamošaitis, ilgametis lietuvių liaudies meno tyrinėtojas ir rinkėjas, lietuviškos sodybos įkūrėjas prie Kingston, Ont., Kanadoje, paminėjo amžiaus 90 metų sukaktį.

Vasario 16 d. Sao Paulo, Brazilijoje, Šv. Juozapo lietuvių parapija paminėjo veiklos 60 metų sukaktį.

Vasario 28 d. Faustas Strolia, Chicago, IL, muzikas, dirigentas ir kompozitorius, atšventė amžiaus 65 metų sukaktį.

Kovo 5 d. Alfonsas Nakas, iškilus ir uolus žurnalistas, parašęs per 5,000 straipsnių įvairiomis temomis, Sunny Hills, FL, paminėjo 75 metų amžiaus sukaktį.

Kovo 15 d. dr. Juozas Sungaila ir žmona Angelika, Toronto, Ont., žymūs Kanados lietuviškojo gyvenimo judintojai, atšventė vedybinio gyvenimo 50 metų sukaktį.

Kovo 17 d. Chicagoje įvyko akademija, minint Pabaltijo universiteto įkūrimo 50 metų sukaktį.

Balandžio 27 d. Daytona Beach, FL, draugų būryje 80 metų sukakties proga buvo pagerbtas Vytautas Jurgis Abraitis, JAV Lietuvių Tautinės Sąjungos veikėjas.

Balandžio 28 d. Romuvoje aštuoniasdešimt metų sukaktį paminėjo Vokietijos lietuvių veikėja Alina Miliušytė-Grinienė, ypač pasižymėjusi organizuojant Europos lietuvių studijų savaites.

Balandžio 30 d. kun. dr. Matas Čyvas, St. Petersburg, FL, atšventė amžiaus 80 metų sukaktį, o sausio 26 d. - kunigystės 55 metų jubiliejų.

Gegužės 5 d. "Gintaras", Toronto lietuvių tautinių šokių ir muzikos ansamblis, paminėjo veiklos 40 metų sukaktį su iškiliu koncertu.

Gegužės 5 d. prel. Antanas Bertašius, Paterson, NJ, parapijos klebonas, atšventė amžiaus 85 metų sukaktį.

Gegužės 5 d. St. Petersburg, FL, su 240-ąja laida reguliaraus leidimo dvidešimtmetį atšventė vietos lietuvių mėnesinis biuletenis "Lietuvių žinios".

Gegužės 9 d. vysk. dr. Antanas Deksnys, Europos lietuvių vyskupas, atšventė amžiaus 90 metų, o gegužės 30 d. - kunigystės 65 metų sukaktį.

Gegužės 10 d. kun. Jonas Rikteraitis, Šv. Andriejaus lietuvių parapijos New Britain, CT, klebonas, atšventė kunigystės 40 metų sukaktį.

Gegužės 11 d. "Volungė", Toronto lietuvių choras, su įspūdingu koncertu paminėjo veiklos 20 metų sukaktį.

Gegužės 17 d. Andrius Mironas, laureatas rašytojas ir žurnalistas, atšventė amžiaus 85 metų sukaktį.

Gegužės 22 d. kun. Juozas Matutis, Hartford, CT, lietuvių parapijos klebonas emeritas, atšventė kunigystės 55 metų jubiliejų.

Gegužės mėn., 1956 m., pradėjo veikti Los Angeles Dailiųjų Menų klubas.

Birželio 6 d. kun. Dominikas Kenstavičius, gyvenąs Vokietijoje, nuvykęs į Vilnių, su konfratrais minėjo kunigystės 60 metų jubiliejų.

Birželio 8 d. Vatikano radijo lietuviškų laidų redakcija paminėjo 50 metų veiklos sukaktį.

Birželio 11 d. kun. dr. Vytautas Bagdanavičius, MIC, Chicago, IL, nuvykęs į Vilnių, atšventė kunigystės 60 metų sukaktį.

Birželio 28 d. kun. dr. Zenonas Smilga, ilgametis Lietuvių Kunigų Vienybės centro valdybos narys, atšventė amžiaus 70 metų sukaktį.

Birželio 29 d. Balzeko Lietuvių Kultūros muziejaus 30 metų veiklos sukaktis paminėta muziejaus "Gintaro" salėje.

Liepos 1 d. kun. Juozas Aranauskas, SJ, Montrealio Aušros Vartų lietuvių parapijos klebonas, paminėjo amžiaus 80 metų sukaktį.

Liepos 3 d. kun. Vytautas Palubinskas, Apreiškimo lietuvių parapijos klebonas, Brooklyn, NY, atšventė 70 metų amžiaus sukaktį.

Liepos 9 d. Chicagoje, IL, Konstancija Zakarauskienė (Gervaitė) atšventė savo 100-ąjį

(nukelta į 3 psl.)

Naujai išrinkto Lietuvos Seimo nariai. Priekyje - Gediminas Vagnorius (kairėje) ir Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2629.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose. Advokatas kalba ir lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. Tel. 203 651-0261.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoj vietoj - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJĄ
ir jos spaudą paremkime dabar:
pinigais, Unitrust, testamentais.
-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI Į VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Fasolino MEMORIALS

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE, QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282 ; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTĖLĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALĖ -

KVEČAS
JONAS
1933 + 1976

VYTIS
KELIONIŲ IR TURIZMO AGENTŪRA

- LĖKTUVAI
- LAIVAI (CRUISES)
- TRAUKINIAI (AMTRAK)
- AUTOBUSAI
- NUOMOJAMOS MAŠINOS
- VIEŠBUČIAI
- ĮDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS

GRUPINĖS KELIONĖS Į LIETUVĄ
MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELĖMIS
JOKIO EKSTRA MOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ
PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA
VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
40-24 235 Street, DOUGLASTON, N. Y. 11363
TEL.: 718 423 - 6161, 1 - 800 - 77 - VYTIS
FAX 718 423 - 3979

DARBININKAS The Lithuanian Weekly Published by Franciscan Fathers

341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207

Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964

Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637

Periodicals postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year $30.00. Single copy $1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in July

POSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Vainikas Sausio 13-ajai

Skausmingoji 1991-ųjų sausio tryliktoji atvėrė pasauliui, kad esame kaip tauta vieningi, nepraradę savo esaties bei paskirties supratimo, kad penkiasdešimt metų kankinę ir slėgę aneksijos dūmai neužsmaugė lietuvio savimonės: ištverti, išbūti, išlaukti, bet, dievaži, nepasiduoti. Tokia lietuvio charakterio sąranga, spėju, klostėsi bene nuo paskutiniojo Lenkijos-Lietuvos valstybės padalijimo ir nuo pirmojo prievartinio įjungimo į geležinio erelio herbu pažymėtą Rusijos imperijos kūną - 1795-ųjų. Ir tegu atidūs bei pedantiškai nuoseklūs filosofai toliau teorizuoja kuo skiriasi, skyrėsi ar skirsis kolaboravimas nuo pasipriešinimo, tegu kruopščiai indukuoja ar dedukuoja begalinius argumentus, konstruodami savo racionalius statistinius modelius, tačiau niekas nepaneigs, kad nekaltas Sausio 13-sios kraujas buvo tam tikru išeities tašku, finaliniu gongu Blogio imperijos griūčiai. O ir mūsų nepriklausomybė turėjo progą įrodyti, kad Lietuva iš esmės nėra ir niekad nebuvo nuolankus sovietijos vasalas, ką po Nepriklausomybės atkūrimo atkakliai ir nevaisingai mėgino teigti apgailėjimo bei paniekos tevertas Nacionalinis (geriau tiktų - kriminalinis) gelbėjimo komitetas. Tarp kita ko, pilnas šio ydingo komiteto narių sąrašas iki šiolei tebėra spėlionių objektas, nors jo spiritus movens J. Jarmalavičius, M. Burokevičius ir kiti, kurių ainiams veikiausiai bus vargiai pakeliama gėda nešioti savo pavardes, neabejotinai (ar tik ne Viešpaties paraginti) palengva slenka link Paskutinio teismo valandos. Dalis jų jau jo sulaukė, kita dalis galuojasi kentėdama savo fizines negalias ir vargdama prie savo daugiatomių bylų skaitymo ar bailiai virpindama pakinklius dėl savo kailio Gudijoje ir Rusijoje. Tačiau tautai jie mirė daug anksčiau - tą pačią akimirką, kuomet pakėlė prieš ją kardą.

Toji sekmadienio naktis yra mūsų silpnumo krytis, mūsų sutelkties dovana, mūsų ištvermės vainikas, mūsų pergalė prieš žymiai didesnį nei imperinis blogis demoną. Tai nuoroda į ateitį. Ne veltui tuo metu trys didūs modernieji poetai, likimo sujungti tiek istorijos, tiek geografijos, - Tomas Venclova, Josif Brodskij ir Czeslaw Milosz - išsyk pasmerkė agoniškus, paskutiniųjų konvulsijų suriestos imperijos veiksmus prieš Lietuvą, o tuo pat ir prieš Baltijos šalis, prieš tragiškai barbarišką tautos teisių pažeidimą, prieš dar vieną atvirą pasityčiojimą iš penkiasdešimt metų laužomo individualumo ir apsisprendimo teisės. Ne veltui pasaulio spauda tuo metu mirgėjo nuotraukomis iš sausio tryliktosios, didžiųjų dienraščių vedamaisiais, CNN ir kitos telekompanijos be paliovos transliavo video juostas, kurias vienam kitam per vargus pavyko išvežti iš Lietuvos. Tai irgi buvo laimėjimas, nes pasaulis ligi tų dramatiškųjų įvykių bemaž buvo linkęs tikėti Rusija, o ne Helsinkio komitetais, Katalikų Bažnyčios kronikomis ar negausiais liudininkais, patekusiais į Vakarus. Todėl dabar prisimindami trylika sausio tryliktosios aukų, kritusių sekmadienio naktį, padėkokime jiems, kad jie išsaugojo mūsų Nepriklausomybę.

KOKIE BUVO 1996-ieji?

(atkelta iš 2 psl.)

gimtadienį.

Liepos 26 d. Jadvyga Matulaitienė, tautinių šokių choreografė ir puoselėtoja, atšventė 80 metų amžiaus sukaktį.

Liepos 27 d. Jurgiui Jankui, laureatui rašytojui ir dramaturgui, sukako 90 metų amžiaus.

Liepos 27 d. 80 metų amžiaus sukaktį atšventė rašytojas, poetas, dailininkas, ilgametis "Darbininko" redaktorius Paulius Jurkus.

Rugpjūčio 11 d. kun. Juozas Kęstutis Butkus, OFM, St. Catharines, Ont., lietuvių misijos vadovas, atšventė kunigystės 50 metų jubiliejų.

Rugpjūčio 22 d. Vytautas Volertas, laureatas rašytojas ir lietuvių spaudos uolus bendradarbis, atšventė 75 metų amžiaus sukaktį.

Rugpjūčio 24 d. Sydney paminėta veiklos keturiasdešimt metų sukaktis. Šiame Australijos mieste lietuvių skautų židinys buvo įsteigtas 1956 m. v. s. dr. Kišūno iniciatyva.

Rugsėjo 21 d. Chicagoje paminėta Amerikos Lietuvių katalikų federacijos 90 metų sukaktis (federacija įsteigta 1906 m. balandžio 17-18 d. Wilkes-Barre, PA).

Rugsėjo 30 d. pianistas Andrius Kuprevičius, Cleveland, OH, atšventė amžiaus 75 m. sukaktį.

Spalio 6 d. Chicagoje, IL, "Tėviškės" parapijoje paminėta 50 metų sukaktis nuo pirmojo Lietuvių Evangelikų sinodo išeivijoje.

Spalio 6 d. Paterson, NJ, Šv. Kazimiero lietuvių parapija atšventė savo veiklos 85 metų sukaktį. Šiuo metu parapijai vadovauja prel. Antanas Bertašius.

Spalio 15 d. New Yorke 80 metų sukaktį paminėjo lietuvių labai gerbiamas ir mylimas dr. Juozas B. Dičpinigaitis.

Spalio 20 d. Hot Springs, AR, lietuvių radijo valandėlė "Leiskit į Tėvynę" paminėjo veiklos 20 metų sukaktį.

Spalio 20 d. Pasaulio Lietuvių Centre, Lemont, IL, paminėta Illinois Lietuvių Respublikonų Lygos 30 metų veiklos sukaktis.

1946 m. spalio 24 d. Chicagoje įsteigta Lietuvių Filatelistų Draugija.

Spalio 25-27 dienomis Chicagoje surengta Lietuvių Filatelistų draugijos "Lietuva" 50 metų veiklos sukaktuvinė paroda.

Spalio 25-lapkričio 3 dienomis Chicagos Jaunimo Centro Čiurlionio galerijoje vyko Lietuvių fotografijos kasmetinė paroda, šiemet dvidešimt penktoji.

Lapkričio 3 d. Cleveland, OH, atšventė 80 metų amžiaus sukaktį Vladas Bacevičius, uolus skautų veikėjas ir ištikimas lietuvių spaudos puošėjas fotonuotraukomis.

Lapkričio 17 d. solistė Elzbieta Kardelienė-Račiborskaitė atšventė 95 metų amžiaus sukaktį.

Lapkričio 18 d. kun. Juozas Šeškevičius, daug metų dirbęs Brazilijos lietuvių sielovadoje, atšventė 75 metų amžiaus sukaktį.

Lapkričio 26 d. 90 metų sukaktį atšventė Teodoras Blinstrubas, buvęs ALTos ir VLIKo pirmininkas bei daugelio kitų lietuvių išeivių organizacijų vadovas.

Lapkričio 26 d. kun. Jonas Staškus, Lietuvių Kankinių parapijos klebonas, Mississauga, Ont., atšventė amžiaus 60 metų sukaktį.

Gruodžio 1 d. Chicagoje, Šaulių Namuose, vyko Tilžės Akto sukakties minėjimas. Rengė Mažosios Lietuvos Rezistencinis Sąjūdis.

Gruodžio 2 d. sukako 80 metų pedagogui, visuomeninkui, žurnalistui, buvusiam nacių politiniam kaliniui Juozui Kojeliui. Sukaktis iškiliai paminėta išeivijos ir Lietuvos spaudoje, o taip pat visuomeniniuose pobūviuose Los Angeles, CA.

Gruodžio 16 d. prel. Kazimieras Dobrovolskis, gyvenąs Romoje, minėjo amžiaus 85 metų sukaktį, o nuvykęs į Vilnių, birželio 11 d. atšventė kunigystės 60 metų jubiliejų.

Gruodžio 19 d. prel. Jonas Petrošius, Paryžiaus ir apylinkių lietuvių sielovados vadovas, atšventė amžiaus 75 metų sukaktį, o gegužės 16 d. - kunigystės 45 metų jubiliejų.

Gruodžio 29 d. prel. dr. Algirdas Olšauskas, Los Angeles Šv. Kazimiero lietuvių parapijos klebonas, atšventė amžiaus 70 metų sukaktį.

MIRUSIEJI

Sausio 3 d., sulaukęs 89 m. amžiaus, mirė rašytojas laureatas Jurgis Gliauda, West Covina, CA.

Sausio 8 d. Toronte, Kanadoje, mirė Jonas Paršeliūnas, buvęs Dotnuvos žemės ūkio akademijos sodininkystės ir daržininkystės katedros vedėjas.

Sausio 10 d. Chicagoje mirė sesuo M. Teofilė-Liudvika Adomaitytė, sulaukusi 90 m. amžiaus. Vienuolijoje ėjusi įvairias pareigas, 1952-1958 m. buvo Šv. Kazimiero seserų Generalinė Vyresnioji.

Sausio 13 d. Friedrichshaffene, prie Bodeno ežero, mirė dailininkas Alfonsas Dargis.

Sausio 19 d. mirė dr. Bronis Kaslas-Kazlauskas, teisininkas, buvęs Wilkes-Barre, PA, kolegijos profesorius.

Sausio 20 d. Briuselyje mirė rašytojas laureatas Eduardas Cinzas (Čiužas).

Sausio 21 d. Sunny Hills, FL, mirė dailininkas Antanas Žalkauskas.

Sausio 27 d. So. Bostone mirė aktorė Aleksandra Gustaitienė, sulaukusi 90 metų amžiaus.

Vasario 3 d., sulaukęs 89 m. amžiaus, Riverside, IL, mirė vienas iš lietuvių išeivijos uoliausių kalbininkų, prof. Petras Jonikas.

Vasario 14 d. Elizabeth, NJ, mirė muzikas Juozas Stankūnas. Jis sukūrė muziką daugeliui lietuvių poetų dainų, vadovavo chorams, o taip pat artimai bendradarbiavo su "Darbininku".

Vasario 17 d. Putnam, CT, sulaukęs 85 metų amžiaus mirė kompozitorius ir dirigentas Vytautas Marijošius.

Vasario 21 d. Australijoje mirė seselė Pranciška Gaidamavičiūtė, Marijos misijonierių pranciškonių vienuolijos narė, sulaukusi 99 metų amžiaus. Tarp įvairių pareigų vienuolijoje, ji dirbo Kinijoje misijonierės darbą 29 metus, kol komunistų valdžios buvo išvaryta iš krašto.

Vasario 25 d. Richmond Hill, NY, po ilgos ligos mirė Apolonija Radzivanienė, uoli New Yorko lietuvių kultūrinio ir religinio gyvenimo judintoja.

Kovo 10 d. Milwaukee, IL, mirė kun. Juozas Dambrauskas, MIC, marijonų vienuolijoje dvi šešerių metų kadencijas buvęs JAV Šv. Kazimiero provincijos provincijolu.

Kovo 11 d. Chicagoje mirė Vladas Raščiauskas-Rask, buvęs kelionių agentūros vadovas ir pats apie pasaulį apkeliavęs daugelį kartų.

Kovo 23 d. mirė kun. Vincas Parulis, MIC, Worcester, MA, Šv.

(nukelta į 4 psl.)

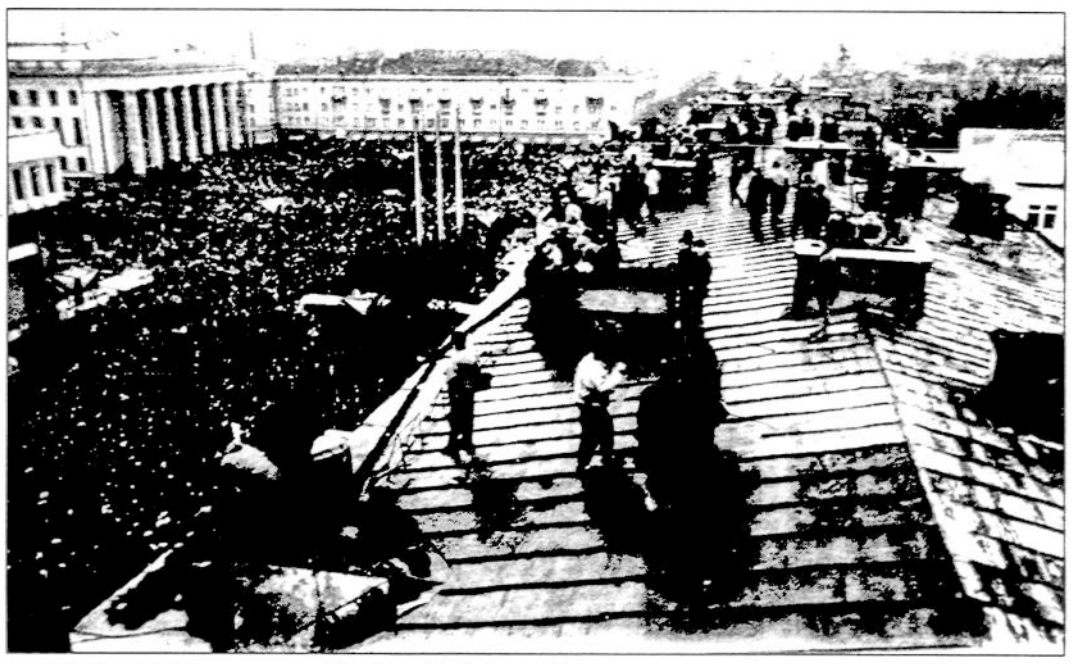

Vilnius. 1991 m. sausio 13-ąją prie Seimo rūmų. V. Kelero nuotr.

Praeities akimirkų atgarsiai

Dr. Konstancija Paprockaitė-Šimaitienė **7**

Šį anot jos, svarbų jos gyvenime įvykį ji žadėjo aprašyti vietinėj spaudoj.

Grįžusi į JAV radau jos atsiųstus du "Zarasų krašto" egzempliorius. Viename (1992 m. liepos 4 d., Nr. 52) ji mudviejų pokalbį pavadino "Kas laukia už jūrų?", antrasis rašinys (1992 m. liepos 14 d., Nr. 53) vadinosi "Lėkčiau, jei sparnus turėčiau".

Jai išėjus, sėdėjau su Vale, nors saulės ratas jau senokai buvo pasislėpęs nakties poilsiui. Skęsdamos praeities aiduose, vis žiūrinėjome laiko tėkmės nublukintas nuotraukas ir šnekėjome, šnekėjome...

Nors jaučiau nuovargį, bet miego nenorėjau. Neužmirštami praeities dienų momentai, suvokimas, kad tai paskutinė mano naktis tėviškėj, darė mane atsparią miegui.

Galų gale nuėjau į man skirtą kambarį. Atsisėdau prie lango. Miestas atrodė pavargęs. Languose nesimatė nei šviesų, nei gatvėje žmonių. Gamta, paskendusi absoliučioj tyloj, irgi snaudė. Staiga pajutau, kad mano fizinės jėgos visiškai išsisėmė.

Nebegalėjau atsispirti miegui ir paskendau sapnų karalystėje.

Atsikėliau anksti. Vos tik ką spindinčiam saulės rutuliui pradėjus savo kelionę žydriame, lyg aksominiame dangaus skliaute, ėjau prisiminti jaunystėje išgyventą aplinką.

Ėjau beveik užžėlusiu Valės sodo takeliu prie negilaus Nikajos upelio, kuris, tekėdamas per akmenėlius, skubėjo į Zaraso ežerą.

Lėtai eidama per sodą mąsčiau. Ir vis gyvesni ir gyvesni praeities vaizdai kilo mano vaizduotėj.

Čia Valės naujai atsodintos obelys, kriaušės, vyšnios, slyvos, baltais žiedais apsipylusios, priminė man buvusį jų sodą. Alyvų krūmai su nuleistom baltom ir violetinėm kvepiančiom kasom, atrodė, niekados nebuvo išnykę. Netgi paukštelių skambesys vaismedžiuose bei krūmuose, bitelių ūžesys raudonose ir baltose dobiliukų galvutėse bei laukinių gėlių žieduose liko toks pat, koki prieš 50 metų buvau palikusi.

Bežiūrint priėjau prie Nikajos upelio. Vos ne vos pūtė vėjelis, švelniai raukšlėdamas melsvą, gerokai susiaurėjusį jo paviršių. Atrodė, kad metų metais susimetę pakrantėse medžiai ir susipynę krūmeliai susiaurino jo vagą.

Atsisėdau ant tiltelio. Numečiau ant pievelės batukus. Įmerkiau kojas į krištolinį upelio vandenį ir mano mintyse, lyg varpo aidas, atgimė prisiminimų pluoštas. Juk čia mes maudėmės. Rinkome melsvų akučių neužmirštuolių ir baltų vandens lelijų žiedus. Iš čia įvairiomis progomis išplaukdavom į Zaraso ežerą ir į laivų paradus. Čia svajojom ir savo ateitį planavom.

Netrukus pajutau ne tik fizinę stiprybę, bet ir dvasinę atgaivą. Atsikėliau nuo tiltelio. Į kvepiančią žolę nudžiovinau kojas. Ir tuo pačiu takeliu sugrįžau pas Valę.

Ji, atidariusi man duris, linksmai prašneko:

- Kur tu buvai pražuvusi?

- Buvau prie Nikajos upelio. Ieškojau pėdų prabėgusių dienų, - atsakiau jai.

- Gerai padarei, bet aš iki ten nueiti jau nebepajėgiu, - beviltiškai, rankas nuleidusi, skundėsi ji.

Netrukus ji atgavo gerą nuotaiką ir entuziastingai tarė:

- O dabar tavęs laukia pusryčiai ir labai šviesi žinia.

- Vale, iš tavo kalbos tono ir veido išraiškos sprendžiu, kad žinia turėtų būti ypatinga. Ar ne taip?

- Taip, - atsakė ji. - Tat prašau tave atsisėsti prie stalo ir atidžiai mane išklausyti.

Atsisėdau ir nekantriai laukiau tos šviesios žinios.

Ji atsisėdo priešais mane ir pradėjo dėstyti:

- Kryžius prie tavo tėvelio buvusios sodybos, kuris buvo sadistų gaujos sugriautas, atstatytas ir vėl religijos priešų sugriautas, dabar tikinčiųjų pastangomis yra vėl pastatytas. Komunistai sunaikindami kryžių galvojo, kad jie išraus ir religiją iš lietuvių širdžių. Bet jiems nepavyko. Lietuvis buvo, liko ir liks ištikimas savo religijai. Juk religija ne tik suformuoja žmogaus charakterį, bet ir jį verčia siekti kilnesnių tikslų. Stabdo jį nuo nuklydimų ir nurodo kelią į dorą, kilnų ir garbingą gyvenimą.

Pasirodo, kad mano kaimynas, giliai religingas, kilnių idėjų ir auksinės širdies, gabus dievdirbis p. Kochanka kryžių iš buvusios fotografijos atkūrė ir pastatė jį toje pačioje vietoje, kurioje jis originaliai stovėjo. Šiandien tu važiuodama į Kauną kryžių jau matysi. Beliko jį tik pašventinti. Esu tikra, kad kun. dek. Vytautas Kapočius, kurį tu dabar pažįsti, mielai tai padarys.

- Vale, tu šia nuostabia žinia praskaidrinai mano liūdną iš tėviškės išvažiavimo dieną. Ačiū tau. Iš visos širdies ačiū!

Ir pakilioj nuotaikoj sėdome prie pusryčių stalo.

Tačiau, kai atvyko ponas V. vežti mane į Kauną, mano nuotaika ūmai krito. Širdis ėmė smarkiau dundėti, nes žinojau, kad mano buvimas Zarasuose, lyg gražus sapnas, artėja prie pabaigos. Netrukus turėsiu atsisveikinti su reto gerumo bičiule, Vale, su gražia tėviške, tėvelių ir brolio Petro kapais.

Atsisveikinimas su Vale buvo ilgas ir liūdnas. Turėjau gerokai sukąsti lūpas, kad nepravirkčiau.

- Dabar turbūt mums teks susitikti tik mūsų Gerojo Tėvo amžinuose rūmuose, - šluostydama ašaras, gilaus liūdesio veidu, drebančiu balsu, kalbėjo Valė.

- Vale, negalvok apie tai, ko mes negalime kontroliuoti, numatyti arba sustabdyti. Mąstyk pozityviai. Turėk vilčių, kad dar susitiksim, nors mums yra nežinomi Viešpaties norai. Juk Jis taip nelauktai ir netikėtai, po pusės šimtmečio, suvedė mus. Tikėkim, kad Jis vėl suteiks mums progą tavo taip jaukiame namelyje pabendrauti. Tu rūpinkis tik savo sveikata. Neskubėk į mirusiųjų karalystę, nes netekti tavęs man reikštų tą patį, ką paskutinės žvakutės užgęsinimas nakties tamsumoje, bandžiau sulipdyti sakinius, kuriais nors kiek galėčiau sušvelninti jos niūrias mintis, nors mano sieloj ošė emocijų vandenynas.

- O dabar, - kalbėjau toliau, - linkiu tau sveikatos, gyvenimo su džiaugsmo spinduliais ir viltimi ir nesakau "sudiev", bet tik iki greito ir malonaus pasimatymo.

Dėkinga tau esu už malonią viešnagę, namų šilumą, draugišką atmosferą, kuomet aš ne tik įsigijau įspūdžių iki ausų, bet ir atgaivinau gražiausius jaunystės prisiminimus, kurie dar tampriau

(nukelta į 4 psl.)

aplink pasaulį aplink pasaulį

■ Amerikiečių savaitraštis "Newsweek" žymiausiu 1996-ųjų žmogumi išrinko popiežių Joną Paulių II. Naujausiame savaitraščio numeryje rašoma, kad popiežius yra vienas svarbiausių ir labiausiai žavinčių žmonių pasaulyje. Per 18 pontifikato metų Jonas Paulius II ryškiai įsirėžė tarptautinėje scenoje. Popiežius dažniau ir daugiau keliauja už bet kurį valstybės vadovą. Savaitraštis pažymi, kad ypatingas Jono Pauliaus II nuopelnas yra tas, kad jis į naują tūkstantmetį žengiančiai žmonijai padovanojo vilties viziją. Pasak "Newsweek", naujausias popiežiaus laimėjimas yra didesnės religinės laisvės pripažinimas Kuboje. Savaitraščio metų žmogus renkamas pagal skaitytojų apklausos duomenų rezultatus.

■ Nairobyje mirė žinoma žmogaus evoliucijos tyrinėtoja, archeologė, Mary Leakey. 83 metų mokslininkė vadovavo tyrimams Tanzanijoje ir Kenijoje.

■ Australijos parlamentas priėmė sprendimą, kuriuo panaikino eutanaziją legalizavusį įstatymą, pirmą tokio pobūdžio visame pasaulyje. Įstatymas buvo priimtas šiaurinėje Australijos Šiaurės teritorijoje. Prieš vadinamos savanoriškos eutanazijos įstatymą pasisakė Canberros parlamento žemieji rūmai. Krašto senatas kol kas nenumato svarstyti šio klausimo, bet jei senatas patvirtins žemųjų rūmų sprendimą, Šiaurės teritorijos įstatymas nustos galiojęs.

■ 1996 m. gruodžio 11 dieną sukako 50 metų nuo Jungtinių Tautų vaikų fondo - UNICEF įkūrimo. Šis fondas buvo įkurtas 1946 metais. Tada pagrindinis jo tikslas buvo pagalba nuo antrojo pasaulinio karo nukentėjusiems Europos vaikams. 1953 metais UNICEF mandatas buvo praplėstas - nuo tol šis fondas rūpinasi besivystančių kraštų vaikais. Šiuo metu fondas darbuojasi 145-iose šalyse. Pagrindinės UNICEF veiklos sritys yra medicininė pagalba motinoms ir vaikams, rūpestis grynu vandeniu bei higiena.

Prasmė ir proga

Antano Dundzilos žodis, skaitytas akademikų skautų 1996.X.13 Los Angeles suruoštame pagerbime rezistentui Mykolui Naujokaičiui

Kviečiu trumpam susikaupti prie rezistencinio branduolio Lietuvoje 1940 m. susitvėrimo.

Apie branduolio pradžią konkrečiai užfiksuotų duomenų yra mažai. Tačiau čia, savo tarpe, turime Mykolą Naujokaitį, vieną iš to branduolio kūrėjų. Pripažįstant rezistencijai prasmę, kviečiu naudotis Naujokaičio su mumis čia buvimo proga. Tad esame susibūrę prasmės ir progos ženkle. "Prasmė ir proga" - taip pakrikštintu leidinuku rengėjai mus šiandien apdovanojo.

Žvelgdamas į rezistencijos užuomazgą per Naujokaičio asmenybę, pastebėsiu, kad Naujokaičio pavardei jokių epitetų ar būdvardžių nereikia. Jo pavardė pati viena lietuviui daug ką pasako: savo tarpe turime neeilinį kovotoją su okupantu, kovojusį ir prieš bolševikus, ir prieš nacius. Šiame teigime glūdi esminis įrodymas, kad Naujokaičiui ir jo bendradarbių organizuotam pogrindžiui rūpėjo Lietuva. Naujokaitis netarnavo svetimiems. Mūsų pogrindis netarnavo svetimiems.

Mykolas Naujokaitis sąmoningai organizavo pogrindį ir jo pasireiškimui ieškojo tinkamų gairių. Kaip kad jis pasakoja, prieš pat 1940 m. vasarą jis su savo draugais dar galvojo apie prof. St. Kolupailos išpopuliarintas baidarių keliones Lietuvos vandenimis. Tačiau okupacijai užgriuvus, baidarėmis nebekeliavo. Iš Naujokaičio bendraminčių išsivystė vienas rezistencijos branduolys. Vėliau jis tapo Vilniuje 1940-41 m. veikusio pogrindžio vadovybės dalimi.

Šiame vos vos įžiūrimame epizode glūdi Lietuvos rezistencijos kūrimosi modelis. Žvelgiant į rezistencijos organizavimą konspiracinėmis akimis, tokiu savo "nekaltu" formavimosi būdu jis žėri. Panašiai mūsų tautos priešinimosi struktūra tvėrėsi ir kitose vietovėse. Štai okupanto dokumentai liudija, kad antisovietiniai lapeliai Kaune į NKVD rankas pakliuvo jau 1940 rugsėjo mėnesį. Pilypas Narutis savo atsiminimuose yra išvardinęs rugpjūčio pabaigoje pogrindžio reikalais besitariančią studentiją, jų tarpe varpininką Vilių Vileišį, ramovėną Jucevičių, akademiką skautą (ir - čia įterpsiu - masis Bulvičiaus pokalbis su Naujokaičiu. Jo pasėkoje susiklostė Vilniuje veikęs pogrindžio centras. Centro karinės dalies vadovybė buvo Bulvičiaus rankose, o civilinei sričiai vadova-

Mykolas Naujokaitis. A. Dundzilos nuotr.

Mykolo Naujokaičio draugą) Juozą Milvydą, neolituaną Jurgį Drungą-Valiulį, ateitininkijos Pilypą Narutį-Žukauską ir kitus. Vilniuje Lietuvos kariuomenės generalinio štabo majoras Vytautas Bulvičius sutelkė pogrindžio kariškių štabą, pradėjo planuoti ginkluoto priešinimosi galimybes. Kai rudenį gelto, raudonavo ir krito medžių lapai, tai poilsio vakarais kai kur žmonės vaikščiojo prisisegę po geltoną, žalią ir raudoną lapą ant krūtinės. Šitaip reiškėsi tautos nusistatymo pirmieji ženklai.

Viena iš pirmųjų viešesnio pobūdžio manifestacijų įvyko per 1940 m. Vėlines, taigi maždaug po dviejų savaičių po šiandieninio mūsų pobūvio. Tada Kaune ir Vilniuje į Rasų kapines prie didžiųjų lietuvių kapų susirinko patriotiškai nusiteikusio jaunimo grupelės. Kauno dalyvių sudėtyje žinome apie Tilinską, Šapalą, Milvydą, Kviklį ir tuo metu dar gimnazistus - Valdą Adamkų-Adamkavičių, Gabrielių Landsbergį, Liudą Končių. Daugelio, aišku, nežinome. Tačiau žinome, kad jų buvo ir daugiau.

Vėlinių vakarą netoli Basanavičiaus kapo, Rasų kapinėse, rezistencijos reikalais įvyko pirvo ir su Kaunu ryšius palaikė Naujokaitis. Tuo laikotarpiu ir Berlyne susiformavo konkretus, organizuotos lietuvių rezistencijos užsienyje branduolys. Tarp kitų, jame dalyvavo šiandieną su mumis salėje esantis Bronys Raila.

Šį Naujokaičio veiklos laikotarpį aš apibūdinčiau buvusio Amerikos pokarinio Valstybės sekretoriaus Dean Acheson atsiminimų knygos pavadinimu, "Present at the Creation" ("buvęs ar dalyvavęs kūrime, tvėrimo laiku"). Naujokaitis dalyvavo mūsų rezistencijos kūrime. Bendriau žiūrint, tas laikotarpis yra teisingai suprasta bei įgyvendinta tautos interesų prasmė ir Naujokaičio asmeniškai išnaudota proga, Naujokaičio asmeninis įnašas.

Pogrindžio reikalai Naujokaitį nuvedė į Berlyną pas buvusį ministrą Kazį Škirpą ir ten susibūrusius, iš Lietuvos pasitraukusius lietuvius. 1941 m. balandžio pradžioje, grįžtant į Lietuvą, pasienyje Naujokaičiui teko su rusų sargybomis susikauti, jis buvo sužeistas, suimtas, kalintas ir kankintas. Vis tik sugebėjęs pogrindžiui perduoti iš Berlyno parneštas žinias, jis laisvę išvydo tik antrąją Sukilimo dieną, išsilaisvinusių kalinių nešte išneštas iš Kauno kalėjimo į Mickevičiaus gatvę. Okupanto archyvuose yra išlikusi jo tardymo bylos dalis, apie 100 puslapių sovietų kaltinamosios medžiagos. Ir karo metu, ir po karo sovietai nerimo, Naujokaičio ieškojo dar apie 20 metų. Ieškojo pas save rusų kalėjimuose, o vėliau vėl jų okupuotoje Lietuvoje.

Kalbant apie ano meto įvykius, atvedusius prie Sukilimo, įdomu suminėti Algirdo Budreckio surastą žodžio "rezistencija" - "priešinimasis okupantui" - istoriją. Jis teigia, kad tą žodį šiandien priimta prasme pats pirmasis panaudojo gen. de Gaulle, savo radijo kalboje iš Anglijos į vokiečių okupuotą Prancūziją **1941 birželio 22 dieną**. Tenka spėlioti, kad de Gaulle kalbėjo vokiečių-rusų karo pradžios proga. Labai abejotina, ar tą dieną de Gaulle jau žinojo apie mūsų vykdomą Sukilimą. Tačiau nesvarbu, ar jis žinojo, ar ne: mūsų Sukilimui jis negalėjo nesimpatizuoti. Sutapimas tarp de Gaulle pirmu kartu šitaip panaudoto prancūziškojo "resistance" ir mūsų Sukilimo vis tik dilgina sąmonę. Tą dieną kilęs karas ir prancūziškoji, niekieno dabar neniekinama rezistencija neabe-

(nukelta į 5 psl.)

KOKIE BUVO 1996-ieji ?

(atkelta iš 3 psl.)

Kazimiero lietuvių parapijos klebonas, sulaukęs 81 m. amžiaus.

Kovo 23 d. Baltimorėje mirė poetas Aleksandras Radžius, išleidęs keletą poezijos knygų.

Balandžio 7 d. Vilniuje mirė poetas ir žurnalistas Balys Gaidžiūnas, eidamas 85-tuosius metus. Jis daugelį metų gyveno Clevelande ir redagavo savaitraštį "Dirva".

Balandžio 14 d. Sleepy Hollow, IL, mirė dr. Kazys Pemkus, buvęs Ateitininkų Federacijos vadas. Velionis turėjo didžiulę lituanistinę biblioteką, kurią neseniai padovanojo Lietuvai.

Gegužės 23 d. mirė Juozas Kapočius, spaustuvininkas ir Lietuvių Enciklopedijos bei kitų veikalų leidėjas. Kurį laiką yra vadovavęs ir "Darbininko" spaustuvei Bostone bei pranciškonų spaustuvei Brooklyne.

Birželio 8 d. mirė kun. Kajetonas Sakalauskas, buvęs Šv. Andriejaus lietuvių parapijos klebonas, Philadelphijoje.

Birželio 24 d. mirė prof. Vytautas Kavolis, paskutinius kelerius metus dėstęs Kauno Vytauto Didžiojo universitete.

Liepos 6 d. New Yorke, Fordhamo universiteto senelių namuose mirė kun. prof. dr. Vladas Kazimieras Jaskevičius, SJ.

Liepos 17 d. mirė kun. dr. Valdemaras Cukuras, Ateitininkų Federacijos dvasios vadas. Su ekskursija besilankydamas Lietuvoje, staiga mirė Vilniuje.

Liepos 21 d. Lighthouse Point, FL, mirė Kazimieras Brazauskas, nepriklausomoje Lietuvoje gerai žinomas sportininkas, valstybės futbolo ir ledo ritulio rinktinių dalyvis.

Liepos 22 d. Chicagoje, IL, mirė Petras Stravinskas, diplomuotas teisininkas, bendradarbiavęs ir "Darbininke".

Liepos 23 d. mirė Rosario lietuvių parapijos, Argentinoje, ilgametis klebonas kun. Juozas Margis, MIC.

Rugpjūčio 20 d. Kaune mirė skautininkas fil. Algimantas Žilinskas, Lietuvos Skautų Sąjungos tarybos ir pirmijos pirmininkas. Anksčiau jis daugelį metų pirmininkavo Melbourno Australijoje, ASS skyriui.

Rugsėjo 14 d. Los Angeles, CA, mirė Vincas Dovydaitis, per 30 metų sėkmingai vadovavęs Los Angeles Dramos Sambūriui.

Rugsėjo 16 d. Woodhaven, NY, neseniai sulaukęs 80 metų amžiaus mirė Petras Ąžuolas, Tautos Fondo, Lietuvių Krikščionių Demokratų, Ateitininkų ir kitų organizacijų veiklus narys bei vysk. Pauliaus Baltakio sekretorius.

Spalio 6 d. mirė kun. Juozas P. Angelaitis, per 35 metus vadovavęs Clevelando Dievo Motinos lietuvių parapijai.

Spalio 6 d. Philadelphijoje, sulaukusi 90 metų amžiaus mirė Juzė Augaitytė-Tamašauskienė, Lietuvos Valstybinio operos teatro solistė, ilgametė Lietuvių Moterų Klubų Federacijos pirmininkė ir garbės pirmininkė.

Spalio 6 d. mirė Balys Brazdžionis, ilgametis Chicagos lietuvių radijo programos "Lietuvos aidai" vedėjas, o taip pat ir "Darbininko" bendradarbis.

Lapkričio 16 d. Montevideo, Urugvajaus sostinėje, mirė T. Jonas Sukackas, lietuvių parapijoje išdirbęs 41 metus.

Praeities akimirkų atgarsiai

(atkelta iš 3 psl.)

surišo mane su tavimi, gražia tėviške, į kurią vaikystėj įleistos šaknys niekados nesupus. Tikėk manim, kad su šia mintimi aš gyvensiu ir už vandenyno.

Nuoširdžiai padėkojau jai už jos taip planingai ir rūpestingai suorganizuotą brolio Petro palaikų perlaidojimą. Išbučiavau jos rausvus skruostus. Pasiėmiau lagaminėlį ir įlipau į automobilį. Motoras suurzgė ir palengva ėmė riedėti žalumynuose paskendusia Kazio Būgos gatve. Važiuojant dar ilgokai mačiau prie vartelių stovinčios Valės siluetą ir siunčiamus man oro bučinius. Bet pavažiavus kiek toliau, Valės vaizdas išnyko.

Netrukus pravažiavome tiltą. Netoli jo, ant kalnelio yra mirusių zarasiečių miestas. Pakalnėje sustojom. Išlipau iš mašinos ir, pono V. lydima, nuėjau prie tėvelių ir brolio Petro naujai supilto kapo. Kurį laiką susikaupusi stovėjau. Kapų tyloj pajutau tokį su jais dvasinį ryšį, lyg jie man kalbėtų iš anapus. Ir man pasidarė taip gera, taip ramu. Su palengvėjusia širdimi nusileidau nuo kalnelio, įsėdau į mašiną. Ponas V. paspaudė pedalą, ir automobilis geru plentu ėmė riedėti pirmyn.

Tėvelių (Anelės, Stasio) ir brolio Petro paminklai Zarasų kapinėse.

Nutolus porą kilometrų nuo Zarasų miesto, ponas V. ant vienos kalvos mašiną sustabdė. Ir leido man paskutinį kartą pasigrožėti pasakiškai gražia Zarasų miesto panorama. Neveltui zarasietis dailininkas Antanas Rūkštelė nuo šio kalnelio piešė savo garsias "Gubas". O kasdien kursuojančių Zarasai-Kaunas ruožu autobusų vairuotojai pristabdydavo motorą, kad jų keleiviai galėtų pasigrožėti šiuo žavingu vaizdu.

Važiuojant toliau Zarasų jau nebematysiu.

"Sudiev, gražioji tėviške mano, - mintyse kartojau. - Lieku tau amžinai dėkinga už suformuotą mano vidinį pasaulį: meilę Kūrėjui, tėvynei, mokslui, menui, grožiui, gėriui ir žmonėms. Jais tu padėjai man, svetur gyvenant, ne tik išlaikyti garbingą lietuvių tautos vardą, bet ir neištirpti lyg druskai vandenyne".

Po trumpo važiavimo ponas V. pristabdė automobilį prie keliuko, vedančio į mano mirusio tėvelio sodybą. Žvilgterėjau į ją ir ji man dabar atrodė tokia sustingusi ir, lyg kapų paminklas, šalta.

Tik p. Kochankos atstatytas įspūdingas kryžius, lyg saulės spindulys, šildė mano širdį ir nematomomis gijomis dar stipriau surišo mane su tėvelio įmintomis pėdomis sodyba.

Mano keturių dienų viešėjimas Zarasuose prabėgo lyg kino filme. Jis ne tik sugrąžino mane į praeitį, bet ir patvirtino, kad mano į tėviškę giliai įleistų šaknų niekas išrauti nepajėgs. O taip pat niekas negalės nuslopinti mano meilės, kuri spindi kiekvienoje jos smėlio dulkelėj ir kiekviename lašelyje jos melsvųjų vandenų. Ir ji spindės tol, kol suksis mano spalvinga gyvenimo juosta.

Prabėgus tik dviems metams nuo mano viešėjimo Zarasuose, 1994 m. gegužės 4 d. mūsų šeimos bičiulė Valė Juozapavičiūtė buvo Viešpaties pašaukta į Jo amžinus rūmus.

O 1995 m. gruodžio mėnesį mano aprašytą kun. dekaną Vytautą Kapočių ištiko sunkus smegenų insultas. Jis dar iki šiol neatsigavęs.

Pastaba: *Savo straipsniui biografinėms ir istorinėms žinioms papildyti naudojausi Lietuviška Enciklopedija ir "Zarasų krašto" laikraščiu, leidžiamu Lietuvoje.* ***(Pabaiga)***

Kaimo vaikai. V. Kapočiaus nuotr.

PIRMOJO SKANDALO, SUSIJUSIO SU NAUJOSIOS VYRIAUSYBĖS NARIU, NETEKO ILGAI LAUKTI

(atkelta iš 1 psl.)

Ši istorija gal ir nebūtų labai jau svarbi, tačiau šiuo metu į baudžiamųjų suolą bandomas sodinti buvęs premjeras Adolfas Šleževičius už tai, kad jam Lietuvos akcinis inovacinis bankas už indėlį mokėjo didesnes nei nustatytas palūkanas ir permokėjo apie 20 tūkst. litų. Aišku, tai tik pretekstas pakedenti šį "smarkų" vyrą. Juk orimulsijos biznyje byrėjo milijoninės sumos, tačiau apie tai kol kas nekalbama. Dabartiniam ministrui ir buvusiam premjerui teiktos "lengvatos" niekuo nesiskiria. Pasipelnyta naudojantis tarnybine padėtimi. Beje, buvęs premjeras dėl tokių pat lengvatų rodo ir į dabartinio konservatoriaus Raimundo Rajecko pusę. Pasiteisinimas - tokia buvo "praktika". Taip, tokie buvo ir, matyt, išliko valdančiųjų įpročiai, kurie atvedė šalį prie katastrofos slenksčio. Štai šiomis dienomis Šilutės rajono mero Šarūno Laužiko kabinetą buvo apgulę keliasdešimt žmonių, kurie reikalavo už tris pastaruosius mėnesius neišmokėtų pašalpų. Iš tų pašalpų rajone gyvena keli tūkstančiai žmonių. Motinos pažadėjo mero kabinete palikti savo vaikus, nes "vaikų namuose išlaikyti gal bus pigiau". Tokių konfliktų, tragedijų, skurdo apstu visuose rajonuose, visuose miestuose. O juk ir nuo naujojo finansų ministro šiek tiek priklauso, sprendžiant svarbiausias šalies problemas. Ir nuo jo dorovinių bei moralinių bruožų.

Lietuvos futbolininkų startai

Nors Lietuvos futbolininkai ir pralošė pirmąsias rungtynes išvykoje vienai iš pogrupio favoričių, Rumunijos rinktinei, tačiau po to pasiekė dvi gražias pergales žaisdami namuose (Vilniaus "Žalgirio" centr. stad.). Pirmoji pergalė buvo pasiekta prieš Islandijos rinktinę, kuri pasižymi gera gynyba. Pirmąjį įvartį iš 11 m baudinio įmušė Edgaras Jankauskas, o antrame kėlinyje Vaidotas Šlekys įmušė antrąjį įvartį. Taigi pergalė pasiekta rezultatu 2:0. Nors šiose rungtynėse nežaidė komandos lyderis Valdas Ivanauskas (dėl kojos traumos), tačiau kaip savo geriausiais laikais žaidė kiti "legionieriai" Arminas Narbekovas ir V. Sukristovas. Po to puikiai žaidė ir buvęs kaunietis, o dabar rungtyniaujantis Danijoj "Bronbiu" klube Aurelijus Skarbalius.

Šias rungtynes, kurios vyko Vilniaus "Žalgirio" stadione, stebėjo 7,000 žiūrovų, ir manau, kad nenusivylė.

Kitose rungtynėse Lietuvos rinktinė nugalėjo Lichtenšteino komandą rezultatu 2:1. 44-tą pirmo kėlinio minutę pirmąjį įvartį įmušė Edgaras Jankauskas, bet 53-ią minutę rezultatą išlygino svečias puolikas Heroldo Zecho. O pergalingą įvartį 55-tą rungtynių minutę baudos smūgiu pelnė Arminas Narbekovas. Lietuvos futbolininkai buvo žymiai pranašesni už varžovus. Tačiau iš daugelio progų įmušti įvartį išnaudojo tik dvi.

Po antrą pergalę iš eilės pasiekė pogrupio lyderiai. Airijos rinktinė Dubline įveikė Makedoniją rezultatu 3:0. Įvarčius pelnė Jason McAteer ir Tony Coscorino (du įvarčius). Rumunai gi Reikjavike sutriuškino Islandiją 4:0 (įvarčius pelnė Violer Moldovon, Gheorge Hagi, Gheorge Popescu, Dan Potrescu).

Šiuo metu Pasaulio Futbolo čempionato 8-toje grupėje pirmauja Airija ir Rumunija (turi po 6 tšk.), trečia Lietuva, ketvirta Makedonija, penkta Islandija, šeštoje vietoje Lichtenšteinas.

Sekančias rungtynes Lietuvos futbolininkai žais kitais metais balandžio 2 dieną. Jie antrą kartą žais su Rumunijos futbolininkais. Šios rungtynės įvyks Vilniaus "Žalgirio" stadione. Šiais metais Lietuvos rinktinė rungtyniavo šios sudėties: vartininkas Gintaras Staučė ("Golatasaraj", Turkija), gynėjai - G. Tereškinas (GASK, Maskva), V. Sukristovas "Makabi", Tel Aviv), V. Baltušnikas ("Lokomotiv", Maskva), V. Vainoras ("Inkaras Grifas", Kaunas), saugai - Vaidotas Šlekys (Šiaulių "Karedo sakalas"), Darius Maciulevičius ("Inkaras Grifas", Kaunas), Valdas Ivanauskas ("Hamburg", Vokietija), Aurelijus Skarbalius ("Bronbiu". Danija), Arminas Narbekovas ("Admina Voker", Austrija) ir puolėjas Edgaras Jankauskas (Maskvos CASK), atsarginiai: vartininkas Martinkėnas, aikštės žaidėjai I. Kirilovas, E. Poderis, A. Preikšaitis, T. Žiukas. Komandos vyr. treneris Benjaminas Zelkevičius.

Taigi reika tikėtis, kad Lietuvos rinktinė pasieks dar daug gražių pergalių ir džiugins gražiu futbolu Lietuvos futbolo mėgėjus.

Žilvinas Bublis

ŽEMĖS ŪKIO BENDROVIŲ LIETUVOJE MAŽĖS

Žemės ūkio bendrovių asociacijos prezidento teigimu, šiuo metu Lietuvoje yra 1850 žemės ūkio bendrovių. 251-a iš jų yra stipri ekonomiškai, dar 640-ties bendrovių perspektyvos neabejotinos. Tačiau likusių bendrovių likimas neaiškus. Dauguma iš jų yra visiškai beviltiškos. Alytaus

(nukelta į 6 psl.)

Automagistralė Vilnius - Kaunas. V. Kapočiaus nuotr.

REIKALAUJA GRĄŽINTI VOGTĄ TURTĄ

Specialiai "Darbininkui"

Amerikos Kongreso Helsinkio grupė, oficialiai vadinama Europos Saugumo ir Kooperacijos Komisija (The Commission on Security and Cooperation in Europe), skatina ir stebi, kaip yra vykdomi 1976 metų Helsinkio tarptautiniai susitarimai. Komisiją sudaro devyni senatoriai, devyni Rūmų atstovai ir po vieną iš JAV-jų Užsienių Reikalų (Valstybės Dep.), Krašto Apsaugos (Gynimosi) ir Prekybos ministerijų pareigūną. Komisijos pirmininkas šiuo metu yra atstovas Christopher H. Smith, vicepirmininkas - senatorius Alphonse d'Amato.

Komisijos biuletenyje "CSCE Digest" (Vol. 19, No. 10, 1996 spalis) Erika B. Schlager, CSCE Tarptautinės Teisės Patarėja, informuoja:

"Baigiantis 104-jo Kongreso sesijai, CSCE šešiolika komisionierių pateikė Senatui ir Kongreso Atstovų Rūmams suderintą rezoliuciją. Ja smerkiamas Centro ir Rytų Europoje fašistų ir komunistų laikais privataus turto nusavinimas, kuris lig šiol išsilaisvinusių demokratinių valstybių nėra grąžinamas teisėtiems savininkams. Rezoliucijos paskelbimas sutapo su tuo metu Washingtone viešėjusio čekų ministro pirmininko p. Klaus, vieno iš penkių valstybių, smerkiamų rezoliucijoje, vadovo, apsilankymu.

Rezoliucija siekiama:

- skatinti valstybes, kurios iki šiol vogto turto negrąžino, tai padaryti grąžinant teisėtiems savininkams, ar jiems išmokėti kompensaciją;
- skatinti, kad išplėštas turtas nedelsiant būtų grąžinamas žydų bendruomenėms, kad palengvinus nedalią susenusioms ir vargstančioms holokousto aukoms;
- kreiptis į Čekijos, Latvijos, Lietuvos, Rumunijos, Slovakijos ir kitas vyriausybes panaikinti apribojimus, kuriais siekiama priversti nacių ir komunistų išplėšto turto savininkus gyventi minėtose valstybėse, tapti tų valstybių, kur yra jų vogtas turtas, piliečiais;
- kreiptis į užsienio finansines įstaigas, kurios iki šiol valdo neteisėtai ir nelegaliai paimtą turtą iš holokousto ir kitų aukų, grąžinti šį turtą teisėtiems savininkams.

Rezoliucia dėl ieškinių į turtą Centrinėje ir Rytų Europoje buvo priimta liepos 18 d. Komisijos sukviestame posėdyje, kuriame kalbėjo Stuart E. Eizenstat, JAV-jų Tarptautinės Prekybos vicesekretorius, taipgi specialus Pasiuntinys spręsti Centro ir Rytų Europos nusavinto turto problemoms. Jis nurodė, kad Europos Unija jau yra priėmusi rezoliuciją, reikalaujančią grąžinti išvogtą žydų turtą. CSCE komijos rezoliucija ne tik palietė šią problemą, bet ir kitas.

Komisijos pirmininkai - šios rezoliucijos iniciatoriai - pareiškė suprantą, kad fašistų ir komunistų periodo nusavinto turto išieškojimas sukels labai komplikuotas problemas. Pirmininkai ypač buvo susirūpinę, kad minimos valstybės, priėmusios turto grąžinimo įstatymus, pabrėžtinai išjungia, savo teisiniuose kodeksuose diskriminuoja dabartinius nepiliečius to turto savininkus ar paveldėtojus. Nemaža to regiono dabartiniams JAV-jų piliečiams atimta teisė ne tik į turėtą turtą, bet ir pilietybę. Nuo komunistų ir nacių persekiojimo radę prieglobstį Jungtinėse Amerikos Valstijose, šie žmonės antrą kartą yra tarytum baudžiami minimų valstybių įstatymais ir potvarkiais. Ar už tai, kad jie kovojo, priešinosi ir pasitraukė nuo teroro režimų, dabar jiems paneigiama teisė į paveldą ar bent kompensacija?

Prisimintinas yra Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Komiteto sprendimas 1995 m. liepos mėnesį "Simunek, et al. v. Čekijos Respublika" byloje. Buvo protestuojama dėl Čekijos Respublikos nuostato nebeišmokėti kompensacijos už nusavintą turtą buvusiam Čekijos piliečiui. JT Komitetas rado, jog minėtu čekų įstatymu tikrumoje yra pažeidžiamas Tarptautinės Civilinių ir Politinių Teisių Konvencijos 26 straipsnio antidiskriminacijos straipsnis. Juo labiau, kad ir Čekijos Konstitucinis Teismas 1995 m. vasario mėn. posėdyje nusprendė, jog 1990 m. Teisinės Rehabilitacijos Įstatymas ne tik panaikino buvusius komunistinius apkaltinimus, bet taip pat ir čekų turto nusavinimo potvarkius.

Pagal tai dabartinės Čekijos Vyriausybės atsisakymas užtikrinti teisę JAV-jų piliečiams atsiimti savo turtą Čekijoje yra teisiškai nelegalus visais atvejais ("in and of itself").

(Bendra Akcija)

Prasmė ir proga

(atkelta iš 4 psl.)

jotinai tapo Lietuvai 1941 metais laisvinimosi galimybe ir ištisus metus lietuvių laukta proga.

Prieš kelias savaites amerikiečių spauda rašė apie legendarinį šio šimtmečio matematiką, Paul Erdos. Savo srityje jis buvo toks žymus, kad jo kolegos net savo tarpe rūšiavosi eilės svarba. Pavyzdžiui, kas su tuo matematiku buvo paskelbęs kokį straipsnį, tas buvo įrikiuotas į pirmos klasės Erdos bendradarbius. Tokių asmenybių yra priskaičiuota net 458! Matematikai, paskelbę darbus su Erdos bendraautoriais, yra laikomi antros klasės įžymybėmis, tokių yra apie 4,500... Šį žymių matematikų rūšiavimo modelį mūsiškės prasmės ir progos apimtyje aš taikyčiau Mykolui Naujokaičiui bei su juo bendravusioms rezistencijos asmenybėms. Visi, kurie dirbo su Bulvičium ir Naujokaičiu, kurie kūrė ir ugdė Kauno štabą, kurie sudėjo auką - jie yra laikytini lietuvių rezistencijos pirmaklasiais dalyviais. Jiems visiems priklauso mūsų pagarba. Mes, čia susirinkę, galime didžiuotis, šiandien turėdami progą bendrauti su iš anų laikų laimingai gyvu išlikusiu Mykolu Naujokaičiu.

1941 m. atstatyta Lietuvos Laikinoji vyriausybė ir po jos veikę rezistenciniai telkiniai neturėjo nei laiko, nei išteklių, nei sąlygų mūsų rezistentus viešai įvertinti. Dabartinės Lietuvos valdžios pareigūnai yra akli ir kai kurie patys okupanto nusikaltimais Lietuvai dėmėti, todėl nemato reikalo Naujokaičio lygio rezistentų atžymėti aukščiausio laipsnio Vyčio Kryžiumi. Tai jų, dabar apdovanojimų teisę bei pareigą turinčiųjų, daroma nepriklausomai gyvenančiam kraštui visuomeninė skriauda. Tokios aiškiai matomos skriaudos akivaizdoje aš sakau, kad užtarnautą, sovietinių kulkų ir pasienio šunų dantimis įrėžtą Vyčio Kryžių Mykolas Naujokaitis jau pusšimtį metų nešiojo savo žaizdų randuose.

Galvodamas apie mūsų tautos rezistencijos raidą, Mykolo Naujokaičio asmenyje aš matau jo tikėjimą pasirinkto kelio prasme ir talentingai, Lietuvos interesams išnaudotas net kelias progas, kreipusias jo asmeninį gyvenimą neeiliniams įvykiams. Bene pirmoji tokia konkreti, didžioji proga buvo Naujokaičio įsijungimas į rezistencijos organizavimą. Po daugiau kaip 50-ties metų čia susirinkę, mes visi taip pat turime neeilinę progą su tokia asmenybe pabendrauti, kartu pabuvoti, Mykolą Naujokaitį pagerbti.

Marijampolė. V. Kapočiaus nuotr.

IŠ VISUR

- **New Yorko apygarda** gavo iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Fondo keturis pirmuosius tomus, skirtus lietuvių tautos kovoms: "Lietuvos kovų ir kančių istorija".

Dėl leidinių galima skaminti Laimai Šileikytei-Hood (212) 982-1335.

- **Gruodžio 19 d.,** eidamas devyniasdešimt trečiuosius metus, Londone mirė ilgametis Lietuvos diplomatas Vincas Balickas. Velionis buvo gimęs 1904 metais Virbalyje. Nuo 1938 m. V. Balickas tapo Lietuvos pasiuntinybės patarėju Londone. 1967-1991 m. jis buvo Lietuvos misijos Jungtinėje Karalystėje laikinasis reikalų patikėtinis. Atgavus nepriklausomybę, 1991 m. V. Balickas buvo paskirtas ambasadoriumi Londone.

- **Prof. A. Landsbergio** paskaita "Wyslava Szymborska - Nobelio laureatė" įvyks sausio 17 d. 12 val.15 min. Port Washington, NY, Viešojoje bibliotekoje.

- **Pernai pakviestas** į NBA "Cleveland Cavaliers" krepšininkas **Žydrūnas Ilgauskas** negali pradėti žaisti dėl traumos. Besimankštinant prieš krepšinio sezono pradžią jam lūžo dešinės kojos pėdos kaulas. Pėda buvo operuota Clevelande. Pasak "Cleveland Cavaliers" trenerio, Ž. Ilgauskas galės pradėti treniruotis tik šių metų vasarą.

- **A. a. Vinco ir Emilijos Rastenių** pomirtinis labdaringas fondas paskyrė $10,000 Lietuvos našlaičiams vaikams padėti. Ši suma buvo paskirta ir persiųsta per "Lietuvos Našlaičių globos" komitetą "Kaimo vaikų" fondui. Lietuvos našlaičių vardu "Lietuvos Našlaičių globos" komitetas, 2711 W. 71 St., Chicago, IL 60629 dėkoja Rastenių Fondo vykdytojams už tokią gausią auką Lietuvos vaikams.

- **Ados Sutkuvienės** pluoštinio meno paroda atidaryta gruodžio 7 d. Lietuvių Dailės muziejuje, Lemonte, Illinois.

- **Prel. dr. Juozo Prunskio** finansuojamo religinio 1996 m. konkurso premijos buvo paskirtos tik už krikščionybės ugdymo projektus, neatsiradus išleisti verto religinio veikalo. Vertintojų komisiją, vadovaujamą seselės Bernadetos Matukaitės, sudarė kun. Rapolas Krasauskas, Eligijus Sužiedėlis, Glorija Adomkaitienė ir Mirga Girniuvienė. Komisija abi premijas paskyrė krikščionybės idealų ugdymo projektams Lietuvoje. Pirmoji 3,000 dolerių premija teko plėsti katekistų programai Raseinių parapijoje. Ji, vadovaujama Stasės Tijūnaitienės, ruošia mokytojas tos apylinkės viešosioms mokykloms. Antroji 1,250 dolerių premija buvo paskirta Palaimintojo Jurgio Matulaičio parapijos Vilniuje grupei, kad ji krikščioniškų idealų ugdymo patirtį skleistų jaunimui kitose vietovėse.

- **Dr. Liudvika Apinytė-Popenhagen,** teatrologė, Australijos Sydney gimusi Martinos Reisgienės dukra, Kalifornijos universitete Santa Barbaroje apgynė disertaciją "The Mises en scene of Lithuanian director Eimuntas Nekrošius" ("Mizanscenos lietuvių režisieriaus Eimunto Nekrošiaus pastatymuose").

Skaitytojai rašo "Darbininkui"

AR PARDUOTI LIETUVOS AMBASADOS RŪMUS WASHINGTONE?

Dr. Alfonsas Eidintas
Lietuvos Ambasadorius JAV

Juozas Vitėnas praeitų metų gruodžio 13 d. "Darbininko" puslapiuose paskelbtame straipsnyje "Lietuvos ambasados namas Washingtone", recenzuodamas mano paruoštą leidinuką beveik tokiu pat pavadinimu, suabejoja, ar buvo verta tvarkyti už 370,000 dol. tą seną namą, cituoju: "Ar ne geriau buvo jį parduoti ir įsigyti naują? Šis klausimas, kaip matyti iš knygutės, nebuvo apsvarstytas", - rašo recenzentas, lyg su tam tikru priekaištu pridėdamas, kad "nutarimą kapitaliai remontuoti" padarė naujai atvykę žmonės, nespėję susipažinti su miestu ir neištyrę, kaip geriau pasielgti su senu, blogos būklės namu".

Taip, teisingai, knygutėje dėl vietos stokos tuo klausimu nerašiau nieko, o svarstyti šie klausimai buvo, svarstyti karštai ir tikrai ne vieną kartą. Ta proga noriu papildyti knygutės tekstą keliais faktais. Visų pirma ambasados rūmų remontas susidėjo tarsi iš dviejų dalių - 1994 metų remonto, kai buvo pakeisti trūkę vandens vamzdžiai, šildymo krosnis, ištinkuoti ir išdažyti 2-ojo, reprezentacinio aukšto kambariai, ir 1995 metų etapo. 1994 m. svarstyti ar parduoti ar ne, remontuoti ar ne, net nebuvo kada, kadangi ambasados darbuotojai turėjo nepertraukiamai dirbti (sausio 2-10 d., ir dirbta geliančiame šaltyje, nes sutrūniję vandens vamzdžiai ir išėjusi iš rikiuotės senoji šildymo krosnis buvo keičiami, pats su šeima tomis dienomis apsigyvenau viešbutyje), turėti kasdieniniam darbui tinkamas patalpas, vietą susitikimams su svečiais, klientais, interesantais.

Ambasada yra kiekvienos šalies reprezentacinė įstaiga užsienyje. Jeigu okupacijos laikais prasta Lietuvos atstovybės namo išvaizda niekam nuostabos nekėlė, nes atnaujinimui nebuvo lėšų, tai jau trečiais nepriklausomybės metais apleisto pastato nebuvo galima laikyti - savo atstovybes iš paskutiniųjų puošia ir dabina kiekviena, net pati neturtingiausia šalis. Gero Lietuvos įvaizdžio reikalas irgi skubino remontą.

Atliekant pirmuosius poavarinius darbus, 1994 m. pavasarį vietiniai architektai Sigitas Zubkus, Arvydas Barzdukas ir Z. Mariani padarė pastato stovio ekspertizę ir nustatė, jog didelių struktūrinių defektų, didelio laipsnio pasislinkimų ir sienų trūkinėjimų ir vidinių lūžimų nėra, pastatas gali ir turi būti remontuojamas ir tikrai dar ilgai gali tarnauti Lietuvai. Po to turėjau dešimtis pokalbių su reikalą žinančiais vietiniais specialistais. Svarbus buvo ambasados Patariamosios tarybos posėdis, kuriame svarstėme tolesnį pastato likimą. Jaunesniosios kartos vietos lietuvių - tarybos narių - nuomonė buvo aiški: parduoti, nes namas senas, yra labai prastame rajone (taip maždaug kalbėjo Arūnas Šlekys, Astra Michelkevičiūtė-Michels, Linas Kojelis). Vyresnieji (Algimantas Gureckas, Algimantas Gečys, Rimas Česonis) manė, kad tiek metų buvusio visiems lietuviams Nepriklausomybės simboliu ambasados pastato pardavimas sukeltų daugybę kontroversinių vertinimų.

Lietuvos Užsienio reikalų ministerija taip pat ne kartą svarstė ką daryti ir galop nepatarė kol kas pastato parduoti, kadangi jis buvo labai prastame stovyje ir parduodami būtume gavę labai mažą kainą, o pinigų naujam pastato pirkimui tuomet ir neturėta, o skolintis nenorėta. Sulaikė dar ir tas, jau J. Vitėno straipsnyje minėtas faktorius, kad pirkėją ne taip lengva būtų rasti - šalimais stovėjo tuščia, penkis metus neparduodama buvusi Prancūzijos ambasada.

Apsisprendus namo neparduoti, nutariau su šeima ir toliau gyventi ketvirtame aukšte, nors tai yra nepaprastai nepatogu šeimai ir visiems ambasados darbuotojams, nes bendra sraigtinė laiptinė neleidžia mums turėti privatumo, o darbuotojai taip pat nesijaučia patogiai, kai pastate yra ir ambasadoriaus butas be atskiro įėjimo ir tik aukštu žemiau - diplomatų kabinetai. Tad 1995 m. pradėjome antrą etapą - 3-io bei 4-to aukšto bei itališko stiliaus bokšto atnaujinimo darbus, tvarkėme aplinką, priekinį ir vidinį kiemus, t. y. darydami tik būtiniausius darbus ir atsisakydami puošimo, bet kokių brangesnių liuksuso projektų.

Tikslios buhalterijos mėgėjams 370,000 dol. suma remontui gali pasirodyti didelė, tačiau tuoj pat iš jos atimčiau trijų metų mano šeimos gyvenimo išlaidas (maždaug Lietuvos valstybės dydžio ambasadoriaus rezidencija Washingtone kainuoja apie 2,500 dol. per mėnesį), kurią būtų reikėję mokėti, jei būtume nutarę išsikelti į atskirą namą. Kadangi ambasadoje gyvenu su trijų vaikų šeima jau 37 mėnesiai, tai rezidencijos nuomos suma už tą laiką jau būtų lygi maždaug 90,000 dol. Kadangi ambasados laisvuose kambariuose visą laiką gyveno darbuotojas iš Lietuvos, tai ir jam nereikėjo samdyti buto, už kurį būtų tekę mokėti po 700-900 dol. per mėnesį arba už tris metus 32.000 dol. sumą. Iš viso tokiu būdu sutaupėme apie 122,000 dol. Kuo ilgiau gyvenamosios patalpos bus tam naudojamos, tuo daugiau Lietuvos biudžeto lėšų bus sutaupoma.

Daugumą kambarių, rūsį, sandėlius, siaurąją laiptinę remontavo (tinkavo ir dažė), betonavo šaligatvius ir kiemo takus, pastatė dengtą prieangį, stoginę trims ambasados automobiliams, padarė naujus langų rėmus mažiesiems langams ir t. t. meistras iš Lietuvos. Jo darbas mums buvo keleriopai pigesnis, negu būtume tam samdę vietines amerikiečių firmas. Atskaičiavus jam mokėtą kuklų atlyginimą, taip sutaupėme dar apie 70,000 dolerių, taigi iš viso jau 192,000 dolerių.

Taigi pastato nepardavėme ne iš gero gyvenimo, o gerai pasvėrę ekonomines ir galimas daugiau neigiamas, negu palankias emocines realijas.

Šiuo metu 16-oji gatvė gerėja, atnaujinama nemažai apleistų namų, atnaujina savo kultūros

(nukelta į 7 psl.)

Lietuviško koplytstulpio detalė. Vytauto Maželio nuotr.

ŽEMĖS ŪKIO BENDROVIŲ LIETUVOJE MAŽĖS

(atkelta iš 5 psl.)

apskrityje iš 58 bendrovių ekonomiškai stiprios tik 3, vidutiniškai vertinamos dar 26, o likusios yra beviltiškos. Manoma, kad gali būti pakeista iki šiol galiojanti Žemės ūkio reformos nuostata. Pagal ją savininkai, kuriems grąžintina žemė iki šiol priklausė bendrovei, privalo toliau ją nuomoti žemės ūkio bendrovei, iki kol ji gyvuos. Pakeitus šią nuostatą, bendrovių išlikimas pasidarytų dar problematiškesnis. Beje, per antrąjį Seimo rinkimų turą, LDDP referendumu siūlė pritarti žemės pardavimui bendrovėms. Lietuvos rinkėjai šiam pasiūlymui nepritarė. Žemės ūkio bendrovių asociacija mano, kad bendrovių vadovai neturėtų bijoti valdžių kaitos. Tačiau apgailestavo, kad naujajame Seime yra tik 8 agrarininkai.

LR

Padovanokite DARBININKO prenumeratą savo pažįstamiems bei draugams švenčių proga! *Prenumerata vieniems metams - tik $30.*

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77 - 01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N. Y. 11421
WE DELIVER
Tel.: 296 - 4130

PASINAUDOKITE PAPIGINTOMIS KAINOMIS
žiemą ir pavasarį, skrisdami į Vilnių ir Rygą!

Mes taip pat siūlome patogius skrydžius ir keliones laivu į Karibų salas, Australiją, Aziją ir Europą.

Dėl daugiau informacijų skambinti:
AIREX TRAVEL AGENCY
382 Broad Ave.
Leonia, NJ 07605
(201) 944-1273 (800) 955-7370 (201) 947-2189

VILTIS (HOPE)
LITHUANIAN RELIEF PARCEL SERVICE, Inc.
368 West Broadway, Boston, MA 02127
TEL.: (617) 269-4455

TIESIOGINIAI SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ

Skambinkite į Lietuvą tik už 62 centus per minutę!

*** VILTIES AGENTŪRA, kuri jau dvejus metus atstovauja Cyberling Telecommunications agentūrai, praneša, kad paskambinimai į Lietuvą atpigo nuo 85 centų iki 53 centų per minutę.
*** Nereikia persijungti iš jau naudojamos telefono sistemos, pvz. MCI, Sprint, ATT ir kt.
*** Nėra jokio mėnesinio mokesčio. Mokama tik už faktišką prakalbėjimo laiką.
*** Galima skambinti ne tik į Lietuvą, bet ir į kitas pasaulio šalis už labai pigią kainą 7 dienas per savaitę, 24 valandas per parą.
*** Anketą galima įsigyti Vilties įstaigoje: 368 W. Broadway, S. Boston, MA 02127. Tel. (617) 269-4455. FAX (617) 269-4836.

Dėl skubaus pinigų pervedimo, siuntinių į Lietuvą persiuntimo ir kitokios informacijos skambinkite į Vilties įstaigą:

VILTIS - LIETUVIŠKA SODYBA
368 West Broadway
BOSTON, MA 02127
TEL.617 269-4455

atlanta IE, Inc.
800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133
Garantuotas, greitas ir saugus siuntinių pristatymas
nuo DURŲ iki DURŲ
Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites, o oro paštu - per 14-a darbo dienų
į LIETUVĄ,LATVIJĄ,ESTIJĄ,BALTARUSIJĄ,RUSIJĄ.
JANUARY 1997
SCHEDULE

JAN 9 THURS	KEARNY, NJ	11 - 12 NOON
JAN 9 THURS	PATERSON, NJ	1 - 2 PM
JAN 10 FRI	PHILADELPHIA, PA	11 - 12 NOON
JAN 10 FRI	BALTIMORE, MD	4 - 5 PM
JAN 14 TUES	PUTNAM, CT	11 - 12 NOON
JAN 16 THURS	NEWARK, NJ	11 - 12 NOON
JAN 18 SAT	BROOKLYN, NY	12 - 1 PM
JAN 21 TUES	NEW BRITAIN, CT	11 - 12 NOON
JAN 21 TUES	NEW HAVEN, CT	2 - 3 PM
JAN 21 TUES	WATERBURY, CT	4 - 5 PM
JAN 23 THURS	KEARNY, NJ	11 - 12 NOON
JAN 23 THURS	PATERSON, NJ	1 - 2 PM
JAN 24 FRI	PHILADELPHIA, PA	11 -12 NOON
JAN 28 TUES	FRACKVILLE, PA	12 - 1 PM
JAN 30 THURS	NEWARK, NJ	11 - 12 PM

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS
New York-Vilnius-New York $490 r.t.
One way to Vilnius **$320**
FREGATA TRAVEL
250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

MES SIŪLOME
PIGIAUSIAS KELIONES Į VILNIŲ IŠ BET KOKIOS VIETOVĖS AMERIKOJE AR KANADOJE
Ferrante Travel Center
135 Broad Ave., Palisades Park, NJ 07650
(800) 654-2432 (201) 592-8780

AR PARDUOTI LIETUVOS AMBASADOS RŪMUS WASHINGTONE?

(atkelta iš 6 psl.)

centrą žydai, naujas savininkas remontuoja buvusią Prancūzijos ambasadą, tad nebūsime apsirikę remontuodami.

Prieš remontą draudimo kompanija buvo įvertinusi Lietuvos ambasados pastatą 550,000 dolerių, o dabar, po remonto, jau 900,000 dolerių. Atnaujinimas labai pakėlė pastato vertę, padaryta vertinga investicija. Ateityje, kai ambasados rūmų likimą spręs jau kiti šeimininkai, parduodami namą gaus gana solidžias sumas ne tik už žemės sklypą, bet ir už pastatą.

Ir dar. Pirmųjų Lietuvos atstovų J. Vileišio ir V. Čarneckio nuotraukų į leidinuką nedėjau todėl, kad knygutė skirta pastato, o ne atstovybės apskritai istorijai. Kadangi pirmieji Lietuvos atstovai dabartiniame ambasados pastate, kuriuos aš vadinu rūmais, nedirbo ir negyveno (namas nupirktas 1924 m.), tai ir vietos jiems skirta mažiau.

Baigdamas nuoširdžiausiai dėkoju Juozui Vitėnui už leidinuko recenziją, vertingas pastabas ir teorinius apmąstymus. Drauge su juo ir kitais JAV lietuviais šiandien džiaugiuosi ir grožiuosi dabartine ambasados namo išvaizda.

Lietuvos Vyčių 84-asis seimas

Jau praėjo trys mėnesiai nuo 83-iojo Lietuvos Vyčių seimo, kai 96-ta kuopa, veikianti Dayton, Ohio, pasisiūlė globoti 84-ąjį seimą. Pasiruošimai jau vykdomi. Seimo rengimą koordinuoja Jim Geiger, jo tel. (513) 836-7996. Suvažiavimo posėdžiams ir nakvynėms bus naudojamas Holiday Inn viešbutis, 2800 Presidential Drive, Fairborn, Ohio 45324. Tel. (513) 426-7800. Seimas vyks 1997 m. rugpjūčio 7-10 d. Smulkesnė informacija bus pranešama spaudoje.

Regina Juškaitė

L. Ą. Dramos sambūrio vaidintojai po spektaklio "Trys mylimos". Pirmoje eilėje: M. Kašėtaitė, A. Ragauskas, S. Mikutaitytė. Antroje eilėje: J. Raibys ir R. Vitkienė.

1997 m. Š. Amerikos lietuvių slidinėjimo pirmenybės

1997 metų Šiaurės Amerikos lietuvių Kalnų (alpinizmo) slidinėjimo pirmenybės vyks 1997 m. vasario 15-16 dienomis, Mont Sutton, Que., Kanadoje, apie 60 mylių į pietryčius nuo Montrealio. Tel. (514) 538-2339. Varžybos bus dalis Montrealio lietuvių slidinėtojų tradicinės iškylos - karnavalo. Pirmenybes organizuoja ŠALFASS-gos Kanados sporto apygarda, o globoja Montrealio lietuviai slidinėtojai.

Programą sudaro slalomas ir didysis slalomas šiose klasėse: berniukams ir mergaitėms - 9 metų ir jaunesniems, 10-12 m. imtinai, 13-16 m. imtinai, vyrams ir moterims - 17-34 m. imtinai, vyrams senjorams - 35-49 m. imtinai, moterims senjorėms - 35 ir vyresnėms, vyrams veteranams I pogr. - 50-64 m. imtinai ir vyrams veteranams II pogr. - 65 m. ir vyresniems. Bus nustatyti vyrų ir moterų absoliutūs laimėtojai nepaisant amžiaus.

Varžybų pradžia abi dienas - 11:00 val. ryto. Registracija nuo 9:30 iki 10:30 v. r.

Dalyvauti kviečiami visi lietuviai slidinėtojai!

Dalyvių registracija atliekama iki 1997 m. vasario 8 d. imtinai, pas varžybų vadovą, ŠALFASS Slidinėjimo komiteto pirmininką Rimą Kuliavą: Rimas Kuliavas, 297 Kennedy Ave., Toronto, Ont. M6P 3C4, Canada. Tel. (416) 766-2996. Faksas: (416) 766-5537.

Parengimai: penktadienio vakare - susipažinimas, vynas ir sūris; šeštadienio vakare - vakarienė, "Mardi Grass"; sekmadienį - Vasario 16 šventė.

Smulkesnė informacija pranešama ŠALFASS-gos klubams bei atskiriems slidinėtojams. Suinteresuoti nepriklausomi slidinėtojai prašomi neatidėliojant kreiptis į R. Kuliavą tik grynai varžybų reikalais, o visais kitais - į kitus aukščiau nurodytus asmenis.

ŠALFASS Slidinėjimo komitetas
ŠALFASS Centro valdyba

A+A dr. Onai Vilpišauskienei

Motto: *Žmogus Kūrėjo jam suteikta laisva valia pasirenka savo gyvenimo kelią. Bet tą jo laisvą valią įtaigoja ir dažnais atvejais prievartauja kitų, gyvenimo keliu einančių, žmonių valia daromi veiksmai, kurie yra geri ar blogi (žiūrint iš žmoniškumo taško). Dėl to žmogaus gyvenimo kelias, priklausomai nuo pasirinkimo, įtaigojimų ir prievartos, gali pasidaryti labai vingiuotas, duobėtas, kilti į aukštumas, smukti į prarajas, net pražūtį atnešti. Atsitinka, kad gyvenimo kelias turi visko po truputį.*

Dr. Ona Vilpišauskienė ėjo žmoniškumo gyvenimo keliu, nors tą darant teko padaryti staigiu vingiu, apeiti kelio duobes, išsilaikyti nenukritus į prarajas. Tą daryti reikėjo ligi gyvenimo pabaigos, ligi pašaukimo į amžinybę. Ją pašaukė į amžinybę 1996 m. lapkričio 22 d., Charlotte mieste, North Carolina valstijoje. Amžinybėn pašaukimas - smegenų insulto seka. Velionė laidotuvėms buvo atvežta į Brooklyn (N.Y.) ir pašarvota M. Šalinskienės laidotuvių namuose. Lapkričio 25 d. vakare mirusios giminės, draugai, pažįstami ir kiti susirinko budynėms: susikaupti, pagerbti ir atsisveikinti su mirusiąja. Dr. Konstancija Paprockaitė-Šimaitienė, New Yorko Lietuvių gydytojų draugijos pirmininkė, trumpa kalba atsisveikino su mirusiąja Draugijos ir Išeivių lietuvių gydytojų sąjungos vardu, pateikdama glaustai ir jos nueitą gyvenimo kelią.

Lapkričio 26 d., po pamaldų Apreiškimo lietuvių bažnyčioje už mirusią, velionė palaidota Cypress Hills kapinėse, šalia jos vyro kapo. Laidotuvių nuotaikai pritarė ir gamta: viešpatavo rudas ruduo, nudraskęs žalias krūmų ir medžių skaras, šaltomis debesų ašaromis laistąs apnuogintą žemę.

Vingiuotas ir duobėtas buvo dr. Onos gyvenimo kelias, bet ji pajėgė juo keliauti, padėdama ir kitiems. Ji gimė Prančikų šeimoje 1910 m. sausio 22 d., Kaune, Lietuvai esant dar Rusijos caro pančiuose. Lietuvai besilaisvinant ir išsilaisvinus ji žengė mokslo pakopomis gimtajame Kaune, baigdama vidurinį išsimokslinimą III-čioje Kauno gimnazijoje. Apsisprendė pasiruošti darbui, kuris lengvintų žmonių gyvenimą - rūpintis žmonių sveikatos palaikymu ir kėlimu. Negalėdama pradėti medicinos mokslo studijų, nes nebuvo mokiusis lotynų kalbos, studijas pradėjo Vytauto Didžiojo universiteto Gamtos ir Matematikos fakultete, bet stropiai mokėsi ir lotynų kalbos. Išlaikiusi lotynų kalbos egzaminus, buvo priimta į Medicinos fakultetą. Universitete medicinos mokslus baigė 1938 m., gydytojos diplomą įsigijo 1940 m. Gydytojo praktikai reikalingą metų ligoninės stažą atliko Šakių apskr. ligoninėje 1940-41 m., bolševikų pirmosios Lietuvos okupacijos metais. Grįžusi į Kauną vertėsi gydytojos praktika. Lemtingaisiais 1944 m., kai bolševikų raudonoji lava vėl plūdo užlieti Lietuvą, dr. Ona, jau sukūrusi šeimą su Juozu Vilpišausku ir turinti mažametę dukterį, paliko Lietuvą ir atsidūrė Vokietijoje, prie Augsburgo. Karui baigiantis ir po karo Vokietijoje daktarė nedirbo medicininio darbo, nes maža dukrelė reikalavo motinos priežiūros.

Vilpišauskų šeima į JAV atvyko 1949 m. ir apsigyveno New Yorke. Dr. Onai pavyko būti priimtai į Wyckoff Heights ligoninę Brooklyne atlikti gydytojo stažą (New Yorko ligoninės tuo laiku buvo užplūstos gydytojų, atvykusių ir atvykstančių iš DP stovyklų Europoje). Atlikusi stažą, ji liko toje ligoninėje dirbti įvairios staigios medicininės pagalbos teikimo kabinete (emergency room). Išlaikiusi valstybinius gydytojos egzaminus, turėjo teisę pasirinkti darbą ir 1965 m. buvo priimta dirbti New Yorko moterų kalėjimo gydytoja. Po 10 metų išėjo į pensiją. Galėjo verstis privačia praktika, bet nesistengė jos ugdyti. 1987 m., palaidojusi savo mirusį vyrą, ji persikėlė gyventi į Charlotte (N. C.), kur gyveno jos duktė su šeima. Į amžinybę ji buvo pašaukta netikėtai, nors ir buvo tam pasiruošusi.

Dr. Ona buvo patriotė lietuvė, rūpinosi Lietuvos likimu ir prisidėjo prie pagalbos visokiems lietuviškiems reikalams. Ji visą Amerikoje gyventą laiką buvo aktyvi Lietuvių gydytojų draugijos ir sąjungos narė, siekė, kad gydytojai būtų aukštos moralės, lietuviai patriotai ir padėtų lietuviams ir Lietuvai.

Juozas Kriaučiūnas

MOKSLININKAI SUSIRŪPINĘ, KAD LIETUVOJE ĮSIGALI IŠMIRIMO TENDENCIJA

Sociologai prognozuoja, kad artimiausiais metais gyventojų skaičius Lietuvoje ir toliau mažės, nes jau treji metai, kai mažėja gimstamumas ir didėja mirtingumas. Demografinė padėtis Lietuvoje yra bloga, konstatuota įvykusioje Lietuvos mokslų akademijos visuotinio susirinkimo sesijoje. Jos metu buvo surengta mokslinė konferencija "Lietuvos gyventojai: demografiniai pokyčiai ir problemos".

Daugiausia gyventojų Lietuvoje buvo 1992 metais - 3 milijonai 747 tūkstančiai. Nuo to laiko jų nuolat mažėja. 1993 metų pradžioje gyveno 3,736 milijono, 1994 m. - 3,724 milijono, 1995 m. - 3,718 milijono, šiais metais - 3,712 milijono.

Gyventojų skaičiaus mažėjimą labiausiai nulėmė migracija. Bet tai buvo laikinas ir iš esmės natūralus procesas, susijęs su politinėmis permainomis.

Didžiausią susirūpinimą, pabrėžta konferencijoje, kelia nuolat didėjantis mirtingumas bei mažėjantis gimstamumas. Dėl to mažėja ir vidutinė gyvenimo trukmė. Pernai Lietuvoje vyrų vidutinė gyvenimo trukmė buvo 63,6 metų, moterų - 75,2 metų. Tuo tarpu Prancūzijoje vyrai vidutiniškai gyvena 73,6 ir moterys 81,8 metų, Islandijoje - 76,9 ir 80,7, Švedijoje - 75,5 ir 80,8, Suomijoje - 72,8 ir 80,2 metų. Tiesa, Estijoje vidutinė gyvenimo trukmė 61,1 ir 73,1 metų, Latvijoje 60,7 ir 72,9 metų - taigi rodikliai dar prastesni negu Lietuvoje.

Pagrindinė padidėjusio mirtingumo priežastis yra nelaimingi atsitikimai. Vien pernai dėl jų netekta apie 14 tūkstančių žmonių. Tai prilygsta tokio rajono centro kaip Pakruojis gyventojų skaičiui. Daug gyventojų nusižudo. Ir tik trečioje vietoje yra mirtys nuo kraujo apytakos, vėžio bei kitų ligų.

Konferencijoje taip pat nagrinėtos šeimos sudėties, užimtumo darbe, regioninės demografinės problemos bei kiti klausimai.

Lietuvos mokslininkai yra sukaupę daug statistinės informacijos apie demografijos procesus bei išanalizavę kai kurias jų priežastis. Tačiau šia informacija mažai remiamasi priimant socialinius, ekonominius bei politinius sprendimus, apgailestavo konferencijos dalyviai.

Prasidėjus sesijai Akademijos prezidentas Benediktas Juodka įteikė Akademijos tikrųjų narių diplomus Biochemijos instituto laboratorijos vadovui Juozui Kuliui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkui Pranui Kūriui, Vilniaus universiteto katedros vedėjui Algiui Piskarskui ir Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto direktoriui Leonardui Saukai. Diplomai taip pat įteikti Mokslų akademijos nariams korespondentams bei nariams ekspertams. Jie išrinkti pavasarį vykusioje visuotinio susirinkimo sesijoje. **ELTA**

Kuriamas sveikatą stiprinančių ligoninių tinklas

Gruodžio 4 d. Medicinos akademijos Kardiologijos klinikoje surengta pirmoji nacionalinė sveikatą stiprinančių ligoninių (SSL) konferencija, kurioje aptarta, kaip reikėtų sukurti Lietuvos SSL tinklą. Konferencijoje vienuolika šalies ligoninių vyriausiųjų gydytojų apsvarstė savo medicinos įstaigų galimybes įstoti į naująją organizaciją. Lietuvos SSL tinklo veiklą koordinuos Kauno akademinių klini-

(nukelta į 8 psl.)

Rytas Lietuvos kaime. Kasdieninė ruoša.

V. Kapočiaus nuotr.

Baltijos šalių laivynų junginys - po dvejų metų?

Karinių jūrų pajėgų flotilės vadas komandoras Raimundas Baltuška mano, kad Baltijos šalių karinių laivynų eskadra BALTRON galėtų būti galutinai suformuota jau 1998-ųjų rudenį.

(nukelta į 8 psl.)

A.† A.

KRISTINAI BUDRAITIENEI

po sunkios ligos mirus, giliame liūdesyje likusius vyrą JUOZĄ, dukrą REGINĄ, sūnų RIMĄ bei jų šeimas nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

E. ir H. Andruska

Mylimai motinai ir močiutei

A. † A.

ANASTAZIJAI KULIENEI

mirus, reiškiame gilią užuojautą jos dukrai ir žentui BRONEI ir VYTAUTUI PAULIAMS su šeima ir kartu liūdime.

Rūta Gudelienė ir šeima

A. † A.

ANASTAZIJAI KULIENEI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiame dukrai BRONEI ir žentui VYTAUTUI PAULIAMS, anūkei KRISTINAI, anūkams RAIMUNDUI ir ROBERTUI su šeimomis ir visiems artimiesiems.

Drauge liūdime.

Janina ir Vladas Staškai

DARBININKAS

NEW YORKE

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail:103517,1071@compuserve.com

Redakcija ..... (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. ..... (718) 827-1351

Spaustuvė ..... (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas ..... (718) 827-7932
Salė (kor.) ..... (718) 827-9645
Salės adm. ..... (718) 235-8386

Dėkojame mūsų mieliems skaitytojams ir bendradarbiams už sveikinimus Kalėdų ir Naujųjų Metų proga.

"Darbininko"

Redakcija ir Administracija

Sniego pūga buvo suparalyžavusi New Yorką lygiai prieš metus - 1996 m. sausio 6 - 7 d., palikdama dešimtyje Amerikos rytinių valstijų nuo 20 colių ligi 3 pėdų sniego. New Yorko miesto visi trys aerouostai buvo uždaryti, sustojo užmiesčio traukiniai, autobusai, gatvės mieste buvo nepravažiuojamos. Prisimintinos rekordinės sniego pūgos New Yorke: 1947 m. (Central Park) - prisnigo 26,4 coliai; 1888 m. - 21 colis, o 1996 m. sausio 6 - t. y. pernykštė pūga istorijoje liks trečioje vietoje - 20,2 coliai. Tai tik Central Park, o kitose New Yorko vietovėse sniego buvo daug daugiau, pvz., Staten Island, NY, - 27,5 coliai, Bay Shore - 30 colių. Šiemet New Yorke temperatūra yra aukštesnė nei normali - sausio 3 - 4 d. buvo netoli 60 F.

Amžinybėn iškeliavus

Algirdas Šimukonis, gimęs Lietuvoje, gyvenęs Richmond Hill, NY, mirė 1996 m. gruodžio 28 d. Calvary ligoninėje, sulaukęs 73 metų amžiaus. Buvo pašarvotas Shalins laidojimo koplyčioje. Atsisveikinimas įvyko gruodžio 30 d., o gruodžio 31 d. po Mišių Apreiškimo par. bažnyčioje palaidotas St. Charles kapinėse Farmingdale, NY. Nuliūdime liko žmona Gražina ir sūnus Algirdas.

Kristina Budraitienė, gyv. Northvale, NJ, po sunkios ligos mirė 1996 m. gruodžio 24 d. Po gedulingų Mišių St. Anthony par. bažnyčioje, buvo palaidota gruodžio 27 d. Tappan kapinėse. Nuliūdime liko vyras Juozas, sūnus Rymantas, duktė Regina su šeimomis.

"Darbininko" 1997 metų gražus spalvotas kalendorius gruodžio 10 d. buvo išsiųstas visiems skaitytojams. Įdėtas laiškas su atkarpėle, kurią galima panaudoti, mokant už laikraščio metinę prenumeratą. Yra ir grąžinimo vokelis. Kas kalendoriaus negavote, arba norėtumėte užsisakyti daugiau, praneškite administracijai.

Kun. Jonas Pakalniškis, Little Neck, NY, kaip kasmet, taip ir šiemet apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Nuolatiniam rėmėjui nuoširdžiai dėkojame už dosnią paramą mūsų spaudos išlaikymui.

Kun. Leonard Jočys, Mackinaw City, MI, ir šiemet, kaip anksčiau, atsiuntė už prenumeratą 100 dol. Nuoširdžiai dėkojame už nuolatinį mūsų spaudos stiprinimą.

Grace Baliunas, Austin, Short Hills, NJ, kaip kasmet, taip ir šiemet apmokėjo "Darbininko" prenumeratą su 200 dol. čekiu. Mūsų spaudos rėmėjai labai dėkojame už nuolatinę paramą laikraščio išlaikymui.

Albinas ir Sonja Milukai, Coventry, RI, šiemet ir vėl apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Dosniems mūsų spaudos rėmėjams nuoširdžiai dėkojame.

Joseph A. Levonas, Jackson Heights, NY, jau keleri metai iš eilės atskuba "Darbininkui" į pagalbą su 200 dol. čekiu. Tai didelė parama mūsų laikraščiui, už kurią nuoširdžiai dėkojame.

Benjamin Gudelis, Matawan, NJ, kaip kasmet, šiemet ir vėl apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už nuolatinę pagalbą "Darbininkui".

P. A. Raulinaitis, Burbank, CA, kasmet remia mūsų laikraštį didesne auka, o šiemet apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Labai dėkojame už pagalbą mūsų spaudai.

Stasys V. Birutis, Wayne, NJ, ir šiemet, kaip anksčiau, apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame mūsų spaudos palaikytojui už nuolatinę paramą.

Jonas Andrulaitis, Brooklyn, NY, kasmet paremia mūsų spaudą didesne auka, o šiemet atskubėjo į pagalbą, atsiųsdamas už prenumeratą 100 dol. čekį. Labai dėkojame už paramą ir mūsų darbų įvertinimą.

Br. Garunkštis, Rego Park, NY, atnaujindamas prenumeratą, užmokėjo dar už dvi kitas prenumeratas ir pridėjo didelę auką, atsiųsdamas 150 dol. čekį. Nuolatiniam mūsų spaudos stiprintojui nuoširdžiai dėkojame.

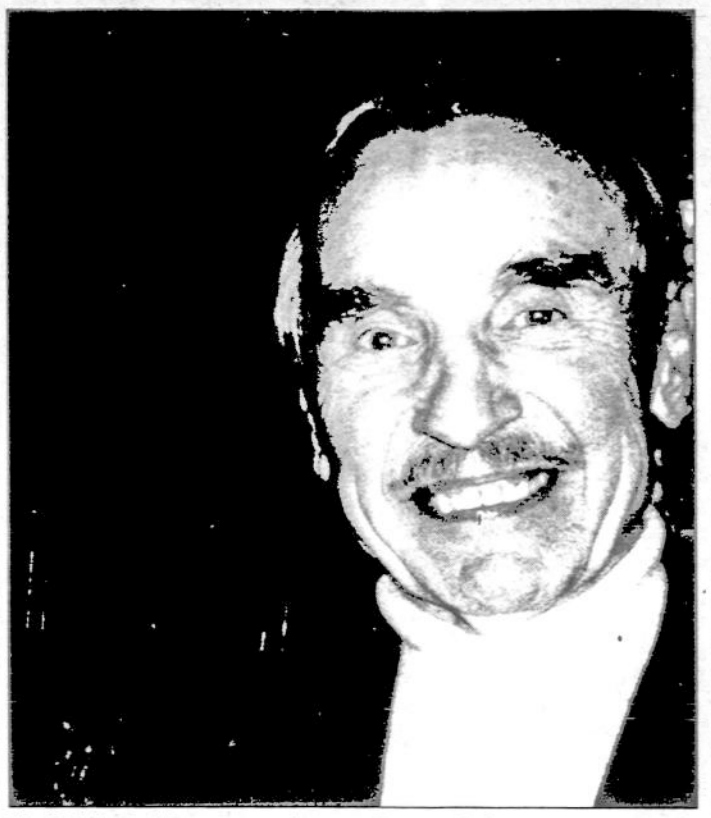

"Darbininko" korespondentas Petras Palys.

S. Narkėliūnaitės nuotr.

Tyliąją naktį balsas sugaudė...

Apreiškimo parapijos bažnyčioje, 259 No. 5th St., Brooklyn, NY, jau antri metai Bernelių mišios aukojamos nauja tvarka - 10 val. vak. vietoje įprastinės - vidurnaktį. Tai sveikintinas pakeitimas, kuriuo parapijiečių dauguma džiaugiasi. Daug lengviau, ypač vyresnio amžiaus žmonėms, atvykti į bažnyčią anksčiau.

Pusvalandis prieš mišias buvo skirtas kalėdinių giesmių giedojimui. Giedojo jungtinis choras: Apreiškimo par. ir Atsimainymo par., Maspeth, NY. Per pusvalandį choras pagiedojo visą eilę kalėdinių giesmių, o solistė Elizabeth Hyon atliko dvi giesmes. Jungtiniam chorui dirigavo muz. Asta Barkauskienė, o chorą ir solistę vargonų muzika palydėjo muz. Virginijus Barkauskas.

Abiejų chorų bendradarbiavimas yra sveikintinas reiškinys. Tą pusvalandį galima pavadinti trumpu kalėdinių giesmių rečitaliu, kuris susirinkusius į Bernelių mišias įvedė į gilesnį susikaupimą, rimtį ir maldingą nusiteikimą.

Bernelių mišias, drauge su klebonu kun. Vytautu Palubinsku, kun. Danieliu Jenkevičium ir kun. Stasiu Raila, aukojo ir pamokslą pasakė vysk. Paulius A. Baltakis, OFM. Pamoksle vyskupas iškėlė Kristaus gimimo prasmę ir begalinę Dievo meilę žmonėms. Pamokslą paryškinęs ištraukomis iš Šv. Rašto, baigė Šv.Tėvo Jono Pauliaus II malda į Jėzų Kristų.

Mišių metu jungtinis choras, diriguojamas A. Barkauskienės, giedamąsias mišių dalis (Kyrie, Gloria, Sanctus / Benedictus ir Agnus Dei) giedojo lotyniškai, o mišių intarpuose skambėjo lietuviškos kalėdinės giesmės. Vargonais giesmes palydėjo V. Barkauskas.

Apreiškimo par. bažnyčią gražiai ir šventiškai išpuošė Jurgis ir Irena Rudžiai.

Bernelių mišias užbaigus, abiejų chorų nariai su jų vadovais skubėjo į Atsimainymo parapijos bažnyčią, kur pamaldos vyko vidurnaktį ir kur jungtinis choras giedojo Bernelių mišiose.

Šis jungtinis choras buvo pakviestas gruodžio 29 d., sekmadienį, 4 val. popiet giedoti vienoje vietinėje amerikiečių bažnyčioje Maspeth, NY.

Apreiškimo parapija Brooklyne neturi nustatytų teritorinių ribų. Parapijiečiai yra plačiai pasklidę po Brooklyną, Queens ir Long Island. Dėl tolimų atstumų ne visi jie įstengia sekmadieniais susirinkti į parapijos bažnyčią ir dalyvauti mišių aukoje. Bet didžiąsias bažnytines ir tautines šventes dauguma parapijiečių stengiasi atšvęsti savojoje lietuviškoje bažnyčioje. Ir šiais metais į Bernelių mišias, nežiūrint smarkaus lietaus, atsilankė gan didelis skaičius parapijiečių. Jų tarpe buvo daug ir naujųjų ateivių iš Lietuvos. **p. palys**

Ieškoma Amerikoje gyvenanti **Birutė Janina Čeckus.** Žinantieji apie ją ir jos gyvenamąją vietą prašomi pranešti Lietuvos Respublikos generaliniam konsulatui, 420 Fifth Ave., New York, NY 10018, tel. (212) 354-7840. **(sk.)**

SPALVINGA KULTŪRINĖ POPIETĖ

LB Queens apylinkės iniciatyva spalio 13 d. Kultūros Židinyje įvyko įsimintina kultūrinė popietė. Programą atliko pianistė Guoda Gedvilaitė, smuikininkas Vilhelmas Čepinskis ir rašytojas Algirdas Landsbergis. (Apie juos buvo rašyta "Darbininko" 39 nr., spalio 11 d.)

Guoda Gedvilaitė, garsėjanti Lietuvos pianistė, dabar studijuoja Frankfurto aukštojoje muzikos mokykloje, meisterių klasėje. Šiame koncerte Gedvilaitė paskambino du Čiurlionio preliudus, keturias Scarlatti sonatas, Busoni "Carmen fantaziją", Liszto "Kampanelą" ir "Vengrų rapsodiją". Ji taip pat akompanavo smuikininkui Vilhelmui Čepinskiui.

Šis gi studijuoja smuiką garsiojoje Juilliard muzikos mokykloje pas labai gerai žinomą Dorothy De Ley (kuri yra paruošusi garsiausius pasaulio smuikininkus). Vilhelmas Čepinskis atliko Gershwino "It Ain't Necessarily So" iš "Porgy and Bess", Brahmso Scherzo smuikui ir fortepijonui c-moll.

Rašytojas dramaturgas Algirdas Landsbergis gyvena Freeport, L. I., ir su savo literatūrine kūryba pasirodo retokai.

Jis yra modernios, intelektualios literatūros kūrėjas, kurio absurdo dramos vaidintos Amerikos ir Europos teatruose. Šiam vakarui jis parinko trumpą novelę ir humoreską.

Novelė vadinosi "Burtininkas Babu arba Geismo orientas". Jau pats pavadinimas nusako intelektualinį novelės pobūdį. Pasakotojas - garsus Amerikos kino kritikas, atvykęs iš Lietuvos dar vaikas, netikėtai atrandantis seną filmą, kuris nuveda jį į vaikystę, į Kauną. Pasakotojas stebuklingai užbaigia gyvenimą.

Humoreska skirta temai: ar lietuvis sugeba juoktis iš savęs? Gal todėl jos pavadinimas kiek šokiruojantis - "Melotragikomiš kaepopėja".

Čia vaizduojami įvairūs lietuvių nuotykiai, sukeliantys publikos juoką. Iš vienos juoko scenos į kitą pereinama dainuojant "Santa Liucia". Tą dainą pats autorius padainuoja net penkiom kalbom.

Paprastai autoriai ir kiti programos atlikėjai skaito scenoje, o Algirdas Landsbergis skaitė prie greta scenos pastatyto pulto. Šis kuklumas galėtų būti pagirtinas, tačiau toliau sėdintiems buvo sunku matyti skaitovą.

Po koncerto Queens apylinkės pirmininkė Ramutė Česnavičienė padėkojo atlikėjams ir pakvietė publiką tolesnei vakaronei. Į renginį atsilankė apie 120 žmonių. Tai yra mažai, nes tokio koncerto ir kūrybos vakaro suorganizavimas reikalauja daug vargo ir išlaidų. Reikia dėkoti rengėjams, už gražią iniciatyvą ruošiant šią vakaronę. **(p.j.)**

Skelbiamas "Darbininko" konkursas

"Darbininko" laikraštis skelbia atvirą, ugdantį krikščioniškus idealus konkursą "Ko tikiuosi iš Lietuvos Bažnyčios ir ką aš galiu duoti jai?"

Straipsnio ilgis nuo dvylikos iki penkiolikos dviguba interlinija mašinėle rašytų puslapių.

Konkurso laureatams skiriamos šios premijos:

I premija - 300 dol.,
II premija - 200 dol.,
III premija - 100 dol.

Straipsniai turi būti gauti iki kovo 30 d. (pagal pašto antspaudo datą ant voko).

Kūriniai siunčiami konkursui įprasta tvarka, pasirašomi slapyvardžiu. Pridedamas uždaras vokas, pasirašytas slapyvardžiu, o jo viduje yra autoriaus tikroji pavardė, vardas, adresas, telefonas ir autoriaus pastaba: "Leidžiu savo kūrinį išspausdinti DARBININKE".

Vertinimo komisija rankraščių konkurso dalyviams negrąžina. Siųsti šiuo adresu:

"Darbininko" novelės arba straipsnio konkursas
341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Kuriamas sveikatą stiprinančių ligoninių tinklas

(atkelta iš 7 psl.)

kų (KAK) atstovai ir septyni jungtinio SSL komiteto nariai bei taryba.

Europoje 1988 metais įsikūrė penkios sveikatą stiprinančios ligoninės ir jos vadovaujasi tiksliai reglamentuotomis pacientų priežiūros normomis, taip formuodamos naują sveikatos apsaugos strategiją, kuri grindžiama orientacija ne į ligą, o į sveikatą. Prieš trejus metus į pasaulinę SSL organizaciją jau buvo įstojusios 29 šalys, o 1994 m. į šį tinklą pirmoji Lietuvoje priimta KAK ligoninė. **BNS**

Baltijos šalių laivynų junginys - po dvejų metų?

(atkelta iš 7 psl.)

Tokios prognozės buvo pateiktos Vilniuje prasidėjusiame dviejų dienų seminare, kuriame pirminis junginio kūrimo projektas buvo pristatytas Baltijos ir Šiaurės šalių, taip pat JAV bei kelių Vakarų Europos valstybių pareigūnams.

Tačiau minėtais planais kol kas abejoja vienos iš potencialių šio projekto rėmėjų - Danijos - gynybos ministerijos sekretorius Per Carlsen. Remdamasis Baltijos taikos palaikymo bataliono (BALTBAT) kūrimo patirtimi, jis žurnalistams sakė nesitikįs, kad suformuoti junginį pavyks per dvejus metus - tai turėtų užtrukti kiek ilgiau. Tuo pačiu Danijos pareigūnas pabrėžė manąs, kad BALTBAT projekte dalyvaujančios Šiaurės ir Vakarų Europos šalys taip pat neatsisakys padėti kuriant bendrą eskadrą.

Remiantis išankstiniais planais, Lietuvos, Latvijos ir Estijos eskadrą turėtų sudaryti 3-6 karo laivai, kurie galės atlikti išminavimo darbus ir saugoti pakrantę, jie taip pat būtų siunčiami į taikos palaikymo operacijas. Junginiui turėtų priklausyti ir keli minų traleriai.

Kol kas dar neapskaičiuota, kiek šis projektas kainuos, bet, pasak Lietuvos karinių jūrų pajėgų flotilės vado komandoro Raimundo Baltuškos, norint sukurti tokią eskadrą, reikia mažiau lėšų negu formuojant ir siunčiant į misijas Baltijos taikos palaikymo batalioną (BALTBAT). **ELTA**

SKELBIMAI

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Telef. (516) 37-7-1401. **(sk.)**

Moteris iš Lietuvos **ieško pirkti nebrangių vartotų baldų**. Reikia valgomojo kambario baldų, komodos, knygų lentynos, rašomojo stalo, virtuvės staliuko su pora kėdžių, kilimo ir kt. Skambinti darbo valandomis į *Darbininko* administraciją - (718) 827-1351. **(sk.)**

Reikalinga moteris prižiūrėti du mažus vaikus. Pageidaujama sąžininga, tvarkinga moteris nuo 30 iki 50 metų, kuri myli vaikus ir nerūko. Tel. 1-(518)372-6529. **(sk.)**

Daromi vertimai iš rusų į lietuvių kalbą. Verčiami laiškai, dokumentai ir kt. Tel. (508) 487-3207. FAX (508) 487-6651. **(sk.).**

Paieškomos:

Elizabeth Zamboon, paskutiniu metu gyvenusi West Hyannisport, MA; ir

Elizabeth Kalinauskienė, paskutiniu metu gyvenusi Needham Heights, MA. Jos pačios, arba jų giminės, vaikai, anūkai ir kt., žinantieji apie jas, prašomi rašyti

Stasei Kvaraciejienei,
K.M. Čiurlionio 89-16,
Druskininkai, Lithuania.

"Lietuvos aidas", patriotinės minties, plačios informacijos dienraštis, daugiausiai skaitomas išeivijos lietuvių, dėl daugiau kaip dvigubai pabrangusio pašto, buvo priverstas pakelti metinę oro paštu prenumeratą iki $130 nuo 1994 m. rugpjūčio 1 d. Čekį $130 rašyti "Lietuvos aido" vardu ir siųsti JAV įgaliotiniui adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. 708 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo:

Mrs. Anna Adams, Centerville, MA - 30 dol.;

R. K. Gruodis, t. Airy, MD - 25 dol.;

A. Ruzgas, Woodhaven, NY - 10 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

Paieškoma

Šią vasarą Molėtų rajone, Videniškių apylinkėje, Sodėnuose, pas gimines Bačiulius svečiavosi p. **Anelė Elena Medaisaitė Adomonienė** iš New Yorko. Labai prašau minėtą ponią paskambinti arba parašyti Mildai Storastienei, Tyzenhauzų 16 - 23, 2030 Vilnius, Lithuania. Tel. 370-2-696-790. **(sk.)**

ATLANTA Import Export, Inc., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **sausio 18 d.,** šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. **(914) 258-5133.**

ATLANTOS atstovas New Yorke yra **Ramūnas,** skambinkite minėtu telefonu ir susitarkite. Jis mielai paims Jūsų siuntinius iš namų.